

vergadering **C157**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 28 februari 2024

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over landbouwgrond voor landbouwdoeleinden – 1130 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het beleid met betrekking tot landbouwgronden – 1194 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Landbouwrapport 2024 en het gebruik van het agrarisch gebied in Vlaanderen – 1197 (2023-2024)	3
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het stijgende antibioticagebruik bij de kweek van braadkippen – 898 (2023-2024)	14
VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de houding van de Vlaamse Regering ten aanzien van Mercosur – 1100 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Mercosur-akkoord – 1077 (2023-2024)	16
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekomst van de zorgboerderijen – 1095 (2023-2024)	21
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het belang van de Vlaamse sierteeltsector voor steden en kernen – 1096 (2023-2024)	24
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het visbestand in de Noordzee – 1185 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de overbevissing voor de Belgische kust – 1242 (2023-2024)	27
Bijlage	34

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over landbouwgrond voor landbouwdoeleinden – 1130 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het beleid met betrekking tot landbouwgronden – 1194 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Arnout Coel aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Landbouwrapport 2024 en het gebruik van het agrarisch gebied in Vlaanderen – 1197 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, zoals u weet, zijn landbouwers niets zonder goeie grond. Een landbouwbeleid kan dus niet zonder een echt grondenbeleid. Maar in plaats van vertuining en verpaarding – de hoofdreden voor het verminderen van de oppervlakte aan landbouwgrond – pookt u liever de polarisatie tussen landbouw en natuur op.

Ik heb u herhaaldelijk horen beweren dat nieuwe natuur het grote probleem is voor de landbouw; de aankoop van gronden voor natuurontwikkeling zou de prijzen in de hoogte jagen. U pleit zelfs voor een pauzeknop voor de aankoop van natuur. Dat is plat populisme en een minister onwaardig. Alle cijfers over de gemiddelde aankoopprijs van landbouwgrond en de gemiddelde aankoopprijs van natuurgrond tonen immers het tegendeel aan.

U weet ook dat vooral verstedelijking van het platteland het probleem is. Die trend van verpaarding en vertuining is de reden waarom de prijs voor landbouwgrond de hoogte in gaat. Met elke hoeve die verkocht wordt, gaat immers telkens zo'n 5 hectare landbouwgrond verloren voor landbouw om ingezet te worden voor bebouwing, vertuining en verpaarding.

Ik heb daarom de volgende vragen aan u, minister, betreffende uw beleid inzake landbouwgronden.

Welke initiatieven hebt u deze legislatuur genomen om de druk op de prijs van landbouwgronden te verminderen?

Welke initiatieven hebt u deze legislatuur genomen om verpaarding en vertuining van het landbouwgebied in te dijken?

Wat zet feitelijk de grootste druk op landbouwgrond: natuurontwikkeling of de verstedelijking van het platteland en de trend van verpaarding en vertuining?

Stelt u de doelstellingen uit het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) in vraag?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, collega's, minister, ik kom met deze vraag om uitleg terug op een vraag die ik eerder stelde naar aanleiding van zowel het debat als de studie van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) over de mogelijkheden om overheden en publieke

instellingen te verbieden om hun landbouwgronden te verkopen. Meestal verkopen ze die om de stadskas te spijzen. ILVO stelde toen duidelijk dat daarrond een beleid gevoerd zou moeten worden. Minister, ik heb toen een vraag gesteld, zowel gericht aan u als aan toenmalig minister van Binnenlands Bestuur Bart Somers. U hebt toen beiden geantwoord niet te zullen ingrijpen en met andere woorden de autonomie van de gemeentebesturen te laten spelen, boven op de eventuele bescherming van landbouwgrond.

Naar aanleiding van de voorbije boerenprotesten hebben landbouwers en landbouworganisaties maar ook politieke partijen, bijvoorbeeld cd&v, de vinger op de wonde gelegd en gesteld dat landbouwgronden beter beschermd moeten worden. De klap op de vuurpijl was zeker en vast het voorstel – dat het voorlopig ook gehaald heeft – om zelfs overheidsinstanties als het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de Vlaamse Landmaatschappij geen toelating meer te geven om gronden aan te kopen tot 1 oktober, tot na de verkiezingen.

Minister, men kan moeilijk tegelijkertijd warm en koud blazen. Enerzijds stelt u dat er helemaal niet ingegrepen mag worden. Als het gaat over landbouw, vindt men in het ene dossier dat de overheid heel sterk moet ingrijpen en in het andere dossier dat de overheid zich niet mag bemoeien. Wat is het nu? Komt er een herziening van de visie op die studie van ILVO? Moet de overheid wel een instrument ontwikkelen om in te grijpen inzake landbouwgronden die eigendom zijn van andere openbare besturen, in casu gemeenten, OCMW's en kerkfabrieken?

Kwam het ondertussen tot een consensus binnen de Vlaamse Regering? Daar bestond nogal wat onenigheid, om het zacht uit te drukken. Enerzijds is er het standpunt van de N-VA en minister Zuhal Demir, die spreekt over 'symboolpolitiek'. Anderzijds is het standpunt van u en cd&v heel duidelijk. Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering inzake het aankopen en herbestemmen van landbouwgronden? Welke concrete maatregelen wilt u hier eventueel rond nemen?

Minister, u toonde zich geen voorstander van het voorstel van ILVO om een moratorium in te voeren op de verkoop van landbouwgronden. Hebt u ondertussen uw mening hierover herzien, vermits u ondertussen uitspraken gedaan hebt die tegen uw eerdere antwoord ingaan?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Zowel in het belang van de landbouw als in het belang van het realiseren van natuurdoelen hebben we nood aan een genuanceerd debat over grondgebruik in Vlaanderen. Daarvoor vertrekken we het best van de cijfers en vertrek ik van de cijfers die in het Landbouwrapport 2024 terug te vinden zijn. Uit de gegevens uit de verzamelaanvragen wordt geconcludeerd dat er in 2022 in totaal 674.500 hectare landbouwareaal werd aangegeven. 89 procent daarvan is gelegen in agrarische bestemming, 6,5 procent in groene bestemming, 4,2 procent in woon- en industriegebied en 0,3 procent in recreatieve bestemming.

In Vlaanderen is momenteel echter 783.500 hectare ingekleurd als agrarisch gebied. Daarvan is 599.500 hectare, of omgerekend 76,5 procent, effectief in landbouwgebruik. De overige 23,5 procent wordt dus niet voor landbouw gebruikt. In tegenstelling tot wat vaak beweerd wordt, is het niet per se natuurontwikkeling die de grootste claim legt op dat restgebied. Zo ligt er in alle agrarische gebieden samen 1,8 procent onder een natuurbeheerplan, omgerekend net geen 15.000 hectare.

Andere zonevreemde activiteiten zoals vertuining en verpaarding hebben een grotere impact op het agrarisch gebied. Ondanks het feit dat die activiteiten een toekomstige landbouwactiviteit op de gronden in kwestie niet onmogelijk maken,

zorgen ze toch voor een stijgende prijsdynamiek van landbouwgronden en een verdere versnippering van het landschap in Vlaanderen. Uiteraard moet wel het onderscheid worden gemaakt tussen recreatieve paardenhouderij en bijvoorbeeld het fokken van paarden: die laatste kan gecatalogeerd worden als landbouwactiviteit.

In 2009 herbevestigde de Vlaamse Regering 538.000 hectare agrarisch gebied, waardoor er bij het verdwijnen van die gronden voor landbouwgebruik steeds elders zou moeten worden gecompenseerd.

Ik heb een aantal vragen om het debat wat te stofferen.

Minister, hoe evalueert u de cijfers over de beschikbaarheid van agrarisch gebied in Vlaanderen? Bent u van oordeel dat ook verpaarding en vertuining belangrijke oorzaken zijn van een beperkte toegang tot landbouwgrond en hoge prijzen? Wat moet er volgens u gebeuren om het agrarisch gebied in Vlaanderen te vrijwaren en betaalbaar te houden voor de landbouwers? Het is natuurlijk deels een verhaal van ruimtelijke ordening, maar kunt u ook vanuit uw bevoegdheid een aantal initiatieven nemen? Welke zijn dat dan? Welke wilt u nemen?

Welke oplossingen ziet u voor de recreatieve paardenhouderij? Er wordt nu heel sterk gefocust op verpaarding. Fokkerij is een landbouwactiviteit. Er zijn natuurlijk ook heel veel mensen die een paardje in hun tuin hebben voor recreatieve doeleinden. Die paarden moeten ergens staan en op een weide hun ding kunnen doen. Waar gaan we die een plaats geven in het ruimtelijk gebied? Er is de hele discussie over het landbouwnummer dat relatief gemakkelijk te behalen is en over het feit dat men dat voor niet-beroepsmatige landbouwactiviteiten op landbouwgebied heeft. Is het landbouwnummer voldoende om het onderscheid te maken tussen recreatieve paardenhouderij en de professionele paardensector met landbouwactiviteit?

Tot slot heb ik nog een interessant cijfer uit het rapport. Er zijn in totaal 22.449 aangemelde landbouwbedrijven, waarvan 16.251 met een beroepsmatig karakter en dus ongeveer zesduizend landbouwactiviteiten zonder beroepsmatig karakter. Hoeveel oppervlakte nemen die in? Het is me niet helemaal duidelijk of die als nevenberoep geteld worden dan wel of die nevenberoepen al in die 16.251 zitten en die zesduizend dan eerder hobbyactiviteiten zijn. Kunt u dat verduidelijken?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, dit is een heel belangrijk onderwerp dat wat mij betreft, oprecht, onnodig te veel gepolariseerd is. Ik kan bevestigen dat ik de voorbije twee jaar bijzonder veel avonden ben gaan spreken over het landbouwbeleid en de uitdagingen rond stikstof en er geen avond voorbijging waarbij ik niet geconfronteerd werd met vragen over grond en specifieke vragen over aankopen door natuurorganisaties en het Agentschap Natuur en Bos in landbouwgebied. Ik reflecteer gewoon heel open wat ik voel op het terrein. Ik voelde daar heel wat spanning. Het is iets dat we in alle openheid gereflecteerd hebben. Als we het in de historische context bekijken is die spanning eigenlijk onnodig. Landbouw en natuur zijn in Vlaanderen altijd met elkaar verweven geweest. We hebben niet de gewoonte om muren op te trekken tussen die twee gebieden. Ik denk ook niet dat dat goed zou zijn. Maar het is wel een realiteit dat het in het steeds denser wordende Vlaanderen een uitdaging is voor de behoeders van de open ruimte om naar een nieuw evenwicht te gaan. Ik denk dat daar de grote uitdaging ligt.

Als het dan zoals vaak over absolute aantallen gaat, dan kan dat misschien wel meevallen. Er werd me ooit het beeld voorgehouden van het dambord. Als je een stukje landbouwgrond koopt en je geeft dat een andere, groene, bestemming,

dan komen de gebieden daarrond onder druk te staan. Dat is een zorg die mij vaak werd meegegeven.

Ik denk oprecht dat het nodig is om landbouw en natuur rond de tafel te brengen om naar de invulling van elkaars ruimte te kijken en naar een openruimtepact te gaan. Dat is de basis van de afspraak die gemaakt is in de schoot van de regering met de landbouworganisaties en die ook is teruggekoppeld met de natuurorganisaties. Ik denk dat daar een heel grote oefening ligt. De ambities die geuit zijn in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) zijn de 750.000 hectare agrarisch gebied, het deel dat herbevestigd is, 540.000 hectare, en het effectief in gebruik zijnde gebied, 670.000 hectare. Er is dus nog een hele weg te gaan wat landbouw betreft. Daarnaast zijn er nog heel wat uitdagingen op het vlak van natuur die moeten worden gerealiseerd: natuur als bos, waarbij die twee naast elkaar moeten worden gerealiseerd. We zien ook dat landbouw voor een deel in natuurgebied en natuur voor een deel in landbouwgebied ligt, allebei afgerond ongeveer 40.000 hectare. Wat dat betreft moet worden gekeken naar het instrument van de planologische ruil.

Ik meen oprecht dat er een heel grote oefening, een heel grote uitdaging voor ons ligt om de twee grootste openruimtegebruikers rond de tafel te brengen en te kijken hoe we naar een nieuw evenwicht kunnen gaan om landbouw maximaal te vrijwaren in landbouwgebied en natuur maximaal te realiseren in natuurgebied. Dat is een uitgangspunt waarover een discussie kan ontstaan om dat maximaal te realiseren.

Er was op een bepaald ogenblik een debat over de speciale beschermingszones (SBZ's), bijvoorbeeld het Vogelrichtlijngebied. Ik vind dat een heel typerend debat. Mijn mening is dat je perfect die doelen rond weidevogels en akkervogels, die best wel wat meer bescherming kunnen gebruiken, kunt realiseren in landbouwgebied. Mijn uitgangspunt is echter dat je daarvoor de landbouwer zijn grond niet moet afnemen, om dat doel samen te realiseren in die weide. Ik denk dat dergelijke debatten best kunnen en mogen worden gevoerd. Dat is wat mij betreft ook de insteek van het openruimtepact: het verhaal rond het samenbrengen van mensen in een werkgroep rond grond, die nu zijn verdere gevolg moet krijgen de komende weken en maanden. Op het ogenblik dat je met elkaar rond de tafel gaat zitten en met elkaar gaat spreken over hoe je die ruimte invult, is er een soort agreement ten opzichte van elkaar nodig dat men in tussentijd geen aankopen meer doet in elkaars gebied. Ik denk dat het aannemen van die houding een logisch uitgangspunt is om te komen tot nieuwe evenwichten.

Dat is in een notendop het traject van de laatste weken: hoe men tot de afspraken is gekomen die daarrond gemaakt zijn.

Ik pik al heel even in op het punt van de lokale besturen. Ik denk dat ons standpunt daarrond duidelijk was. Ik heb gesuggereerd om ook hen mee uit te nodigen rond de tafel. Je hebt het lokale bestuur en de provincies die ruimtelijke uitvoeringsplannen maken, die heel betekenisvol zijn ten aanzien van de invulling van ruimte en de omzetting van bestemmingen. Als je vandaag in Vlaanderen een werkgroep installeert die zich buigt over de toekomst van de open ruimte, de invulling van landbouw en de invulling van natuur, dan is het logisch dat de lokale besturen en de provinciale besturen een stoel aan de tafel krijgen op het ogenblik dat er over die bestemmingswijzigingen wordt gesproken, zodat ze daar ook hun rol in kunnen opnemen.

Mevrouw Schauvliege, uw woorden uit uw inleiding zijn correct: "Landbouwers zijn niets zonder goede grond". Daar is inderdaad heel wat rond te doen geweest, zoals ik inleidend heb gezegd.

Een belangrijk initiatief inzake het grondenbeleid is via dit parlement verlopen. Daar wil ik nog graag naar verwijzen. Enkele van de indieners maken deel uit van deze commissie. Dat is de hervorming van de pachtwetgeving, een cruciale beleidsmaatregel om ook in de toekomst te garanderen dat landbouwers kunnen rekenen op het langdurig gebruik van landbouwgronden, ook al zijn ze daar zelf geen eigenaar van. Ook in die hervormde pachtwetgeving kunt u heel wat verschillen in beschermingsniveau detecteren tussen de gebruiksgronden die geel dan wel groen kleuren op de gewestplannen.

Daarnaast benadruk ik dat ik het tweejarig project landbouwmobiliteit van Groene Kring, de jonge landbouwers, wil ondersteunen, dat als doel heeft om grondoverdracht van oude naar jonge boeren te kunnen realiseren, met een focus op niet-familiale overdracht. Via het GLB-Strategisch Plan 2023-2027 (gemeenschappelijk landbouwbeleid) wordt de opstart van of overname door jonge landbouwers ook ondersteund vanuit het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF).

Er zijn heel wat tendensen en systemen die in meer of mindere mate bijdragen aan de inname van en beperkte toegang tot grond. Zo klinkt de roep naar het inzetten van landbouwgrond in functie van hernieuwbare energie almaar luider. Er zijn ook heel wat initiatieven om landbouwgronden te kunnen inzetten voor activiteiten die lucratiever zijn dan landbouwactiviteiten, zoals zonevrije bedrijvigheid of energieproductie, zoals we dat in verschillende andere landen zien, waarbij hele landbouwgebieden vol zonnepanelen worden gelegd. Hierdoor zal er ook vanuit deze zonevrije bedrijvigheid een hogere prijs worden betaald, wat de druk doet toenemen.

Onze landbouwadministratie heeft de voorbije jaren in haar adviserende rol altijd consequent oog gehad voor de impact op de landbouwfunctie van het agrarisch gebied, waarbij bijvoorbeeld vergunningen voor recreatieve paardenhouderij geen gunstig advies kregen. Dat is ook een realiteit die we kennen. (*Opmerkingen van Mieke Schauvliege*)

Investerings in de paardenfokkerij zijn wat ons betreft wel 100 procent een landbouwactiviteit. Ik ben daar ook heel duidelijk in: de paardenbusiness is een heel belangrijke landbouwactiviteit in Vlaanderen. Ik denk dat we daar best trots op mogen zijn. Als we kijken naar de paardenhouderij in Vlaanderen, zien we dat Vlaanderen samen met de Euregio toch wel het mekka in de wereld is. Heel de wereld komt naar hier voor onze springpaarden. Honderd jaar geleden waren het de trekpaarden, nu zijn het de springpaarden die van wereldniveau zijn en waar heel de wereld voor naar hier komt om ze te kopen. Daar mogen we best wel fier op zijn. Dat is voor mij 100 procent een landbouwactiviteit.

Dat hoge prijzen zorgen voor een beperkte toegang tot grond, is duidelijk. Er zijn zeker uitdagingen als het gaat over verschillende fenomenen die de druk kunnen verhogen. Er werd verwezen naar vertuining. Het is moeilijk om die dynamieken met elkaar te vergelijken, omdat het vaak over zaken van een verschillende orde gaat. Belangrijk is of het al dan niet over een bestemmingswijziging gaat. Ik heb daarstraks verwezen naar het feit dat het perfect mogelijk is om doelen samen te realiseren, zonder dat grond wordt afgenomen en zonder dat de bestemming wijzigt. Ik denk dat daar heel vaak de uitdagingen liggen als het bijvoorbeeld gaat over het realiseren van bepaalde natuurdoelen. Het is evenwel onmiskenbaar dat zowel natuurontwikkeling als verstedelijking van het platteland gepaard gaan met het innemen van landbouwgrond. We moeten er eerlijk in zijn dat voor grote infrastructuur, van fietspaden tot andere grote publieke werken, veelal wordt gekeken naar de open ruimte. Dat zal altijd een druk op het open gebied van landbouw en natuur blijven hebben. De vraag is of dat dan altijd dubbel moet worden gecompenseerd, zoals dat vandaag vaak het geval is.

Maar het grootste verschil zit vaak in de gevolgen op het terrein. Waar de verstedelijking van het platteland vooral prijsopdrijvend werkt ten aanzien van landbouwgronden, legt natuurontwikkeling vaak ook nog extra beperkende voorwaarden op aan het gebruik van de gronden in de ruime omgeving. Dat is het beeld van het dambord dat me ooit werd voorgehouden als ik met landbouwers sprak. Ik denk dat dat een realiteit is die we onder ogen moeten zien. Daar zie ik wel een uitdaging voor de toekomst.

De oplossing voor de beperkte toegang tot grond zal moeten liggen in een meer gezamenlijke aanpak van de verschillende oorzaken van druk op landbouwgrond om de dynamiek te kunnen doorbreken. Daarom heeft de Vlaamse Regering besloten om al deze uitdagingen in het stakeholdersoverleg te bespreken om samen na te gaan hoe we de doelen uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, de 750.000 hectare landbouwgrond en de hectares die moeten worden gerealiseerd voor natuur en bos, samen te realiseren, zoveel mogelijk in de daartoe voorziene bestemmingen. Dan vind ik het logisch dat je tijdelijk geen aankopen doet in elkaars achtertuin, in dit geval figuurlijk bedoeld – iedereen begrijpt wat ik daarmee bedoel.

Collega Vandenhove, ik heb geantwoord op uw vragen. Ik denk dat het nodig is om de lokale besturen en de provinciale besturen mee uit te nodigen om hen ook hun rol te laten spelen op dat vlak.

Het aantal landbouwbedrijven dat in de vraag van collega Coel vermeld wordt, is afkomstig van het Belgische statistiekbureau (Statbel). Het is belangrijk om te weten dat dit aantal bedrijven lager ligt dan het aantal aanvevers in de verzamelaanvraag van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij. De totale oppervlakte cultuurgrond van deze bedrijven is bijna 620.000 hectare en ligt dan ook lager dan de totale aangegeven oppervlakte in de verzamelaanvraag.

Om te bepalen of een bedrijf een beroepsmatig karakter heeft, kijkt men naar de economische activiteit van het bedrijf. De economische activiteit wordt bepaald door alle producties van een bedrijf te vermenigvuldigen met de gemiddelde standaardoutput van elk van die producties. Op die manier krijgen we een inschatting van de totale omzetwaarde van de landbouwproductie van het bedrijf. Bedrijven die een totale standaardoutputwaarde hebben van minstens 25.000 euro worden in het landbouwrapport beschouwd als bedrijf met beroepsmatig karakter.

De voorzitter: Mieke Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik moet eerlijk zeggen dat ik van mijn stoel val. U zegt dat u niet gaat polariseren en dat er te veel gepolariseerd wordt, maar het is u wel die gepolariseerd hebt. U hebt de onderbuik van de landbouwers die beweren dat natuur de oorzaak van al die prijsstijgingen was, gewoon bevestigd en u hebt daar ook gehoor aan gegeven aan de onderhandelings-tafel, terwijl u wist dat dat niet het geval is. U laat het hier zelfs na om ernstige cijfers op de tafel te leggen die aantonen dat verstedelijking de hoofdreden is van het opdrijven van de prijzen. Daar moet aan worden gewerkt.

Minister, twee jaar geleden heeft de landbouwsector, onder andere Groene Kring, samen met de natuursector gevraagd om zonevrije functiewijzigingen in agrarisch gebied te schrappen. Ze hebben dat samen op de tafel gelegd en voorgesteld aan de Vlaamse Regering. Wat was het antwoord van de Vlaamse Regering? Een verzameldecreet Omgeving dat een versoepeling voorstelt om zonevrije functiewijzigingen in agrarisch gebied mogelijk te maken. Dat is al voor de tweede keer de ministerraad gepasseerd. Ik heb vorige week aan minister Demir gevraagd of het schrappen van zonevrije functiewijzigingen in agrarisch gebied op de onderhandelings-tafel heeft gelegen en of de landbouworganisaties of de

Vlaamse Regering hebben voorgesteld om dat te doen. Wat was het antwoord? "Nee, want mijn coalitiepartners Open VLD en cd&v willen dat niet. Die zeggen dat ze die zonevreemde wijzigingen in agrarisch gebied niet willen. Die willen een versoepeling."

Mijn vraag aan u, minister, is: legt u de zonevreemde functiewijziging in agrarisch gebied, dat de basis is van de verstedelijking in het platteland en dus het opdrijven van de landbouwprijs, op de tafel en zult u dat mee schrappen? Zult u met andere woorden in dat decreet dat nu op tafel komt, de zonevreemde functiewijziging in agrarisch gebied schrappen, zodat landbouwhoeves in eerste instantie voor de landbouw worden gebruikt in plaats van voor wonen of andere functies die prijsopdrijvend zijn?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, dank u voor de antwoorden.

Het is goed dat de lokale besturen hierbij betrokken worden en dat u een visie zult ontwikkelen die vermoedelijk iets anders zal liggen dan de antwoorden van u en van voormalig minister Somers in de vorige ronde.

Wie ben ik om niet voor overleg te zijn? Ik denk dat het belangrijk is dat het overleg tussen natuur en landbouw er komt. Maar dat moet wel vertrekken vanuit een visie. Men kan groepen met elkaar laten praten, maar je moet natuurlijk wel een bepaalde visie hebben. Ik blijf erbij dat we een andere visie op landbouw zullen moeten ontwikkelen dan we op dit moment hebben, anders zullen ook die gesprekken weinig zin hebben.

Wat het polariseren betreft, ga ik me niet uitspreken over wie het meest polariseert. Polariseren in de politiek is op zich niet slecht, zou ik zeggen, alleen moet men op een bepaald moment kunnen landen. De vraag is of zoals het nu verlopen is, we inderdaad zullen landen.

Minister, het laatste wat ik wil zeggen, is dat het goed is dat er overleg komt maar het is natuurlijk niet goed dat we daar een principiële houding willen aannemen. Ik heb de laatste weken zowel vanuit de kant van de landbouw als bijvoorbeeld vanuit de kant van het ANB concrete voorbeelden gekregen. Ten eerste, een landbouwer zegt tegen mij dat als hij gaat betogen in Genk, hij met zijn tractor voorbij een stuk grond in Kortesseem komt dat er heel nat en vochtig bijligt. Hij vraagt waarom Natuurpunt dat niet opkoopt. Dat is juist de grond die Natuurpunt opkoopt. De vraag is alleen of de gemiddelde boer weet waarover het gaat. Ten tweede, er is een heel groot gebied in Sint-Truiden, de Volmolen aan het voetbalterrein in Stayen, waar het ANB de laatste jaren heel veel in heeft geïnvesteerd. Nu blijkt dat er nog een heel klein stukje landbouwgrond in ligt, iets pietluttigs, en het ANB mag dat niet aankopen.

De gesprekken moeten er zijn, maar ik stel voor dat de extremen eruit gehaald worden. Als er een compromis zou zijn, dan is het geen probleem. Over dat stukje is er bijvoorbeeld nog geen compromis. Ik wil niet verder op dat voorbeeld ingaan. Ik zeg alleen maar dat gesprekken goed zijn maar dat er toch een aantal dingen uitgetrokken moeten worden want anders gaat men zowel wat betreft landbouwgrond als grond die voor natuur bestemd is tot situaties komen die voor niemand goed zijn.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik denk dat er een aantal verhalen naast elkaar lopen. Je hebt ten eerste het verhaal van landbouw versus natuur en landbouw samen met natuur, waar we duidelijk naar een pacificatie moet gaan. Die polarisatie heeft

niets opgeleverd, niet voor de landbouwers en niet voor het halen van de natuurdoelstellingen. Ik denk dat het openruimtepact zeker de krijtlijnen zou moeten trekken van waar we wat gaan doen en dat ook voor langere termijn moet vastleggen.

Op Vlaams niveau, als je de kengetallen noemt, lijkt het eenvoudig. Er is 40.000 hectare in landbouwgebruik dat in groene bestemming ligt. Er is ongeveer 40.000 hectare landbouwgebied dat ingevuld is door een groene invulling. Men kan dat niet een op een ruilen. Men heeft te maken met de lokale specificiteit en met bedrijven die daar al een lange tijd gevestigd zijn. Anderzijds heeft men ook te maken met natuurwaarden die men opgebouwd heeft op bepaalde specifieke locaties. Dat afbakenen buiten het grotere plaatje zal misschien lukken, maar hoe men dat met die individuele bedrijven en natuuractiviteiten op een goede manier gaat regelen, zal nog een hele planmatige aanpak vergen met heel veel inspraak van onderuit om naar een gedragen plan te gaan. Maar het moet er wel komen, want dat is de enige manier op langere termijn om naar die pacificatie te gaan. Dat is het stukje natuur en landbouw.

Daarnaast blijft de vaststelling dat ook de zonevreemde activiteiten een enorme impact hebben. Als een kwart van die 750.000 hectare zonevreemd gebruikt wordt, zelfs met de doelstelling die de minister in de krant geformuleerd heeft om nog 212.000 herbevestigd agrarisch gebied (HAG) bij te maken om aan de doelstelling van 750.000 te komen, dan los je fundamenteel niet echt iets op. We zullen toch ook naar de aanpak van de zonevreemde invulling moet kijken.

Ik was ook in de commissie aanwezig waar mevrouw Schauvliege naar verwees. Ik had het wel iets genuanceerder begrepen, namelijk dat de minister zei dat men dat in dat gesprek gaat steken en dat de regering nu niet snel-snel een aantal stappen gaat zetten in het ontwerp van decreet, terwijl men juist ruimte wil geven aan een groter overleg over de open ruimte en daar ook het debat over zonevreemde activiteiten wil laten voeren. Ik denk dat dat op zich wel verstandig is. Maar er moet wel actie komen. We kunnen dat niet blauwblauw laten en alleen het stukje natuur aanpakken en de zonevreemde activiteiten buiten beschouwing laten.

Het is een opdracht voor ons allen om dat debat de komende maanden verder te voeren en concrete stappen uit te werken die wellicht in de volgende legislatuur zullen moeten worden uitgevoerd. Maar dat het urgent is, tonen de protesten nog dagelijks aan, maar ook de terechte zorgen van de natuurorganisaties die ook hun doelen gerealiseerd willen zien en daar ook een plaats voor willen vragen in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, wat is eigenlijk uw visie op de oppervlaktes van landbouw voor een economische activiteit als uw partij voorstelt om 500.000 wooneenheden te bereiken voor de bevolking? Welke garantie kunt u geven dat de oppervlakte ook voor de economische activiteit van de landbouw gewaarborgd kan worden?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Ik wil beginnen met te zeggen dat ik heel blij ben dat het Europees Parlement gisteren de Natuurherstelwet heeft goedgekeurd. Hoewel het een afgezwakte versie is, ben ik toch heel blij dat dat gebeurd is, dat men niet gezwicht is voor de druk van de straat en dat men beseft dat het belangrijk is om zorg te dragen voor biodiversiteit en natuur, die er zeer slecht aan toe is in Vlaanderen en Europa. Dat is ook in het belang van de landbouw.

Want zonder natuur is er geen voedsel en zonder natuur is er ook geen landbouw.

Minister, ik ben toch heel ontgoocheld in uw houding de laatste weken. Ik betreur ze. Ik spreek gewoon uit mijn gevoelens. Wat ik betreur, is dat de focus van het debat helemaal op die natuuraankopen is gelegd, terwijl dat het probleem niet is. *(Opmerkingen van minister Jo Brouns)*

Kijk maar wat er op die borden staat. Kijk maar wat de boeren zeggen. Dat is niet het gevolg van deze week. Dat is het gevolg van stemmingmakerij en desinformatie in de sector vanuit de sector zelf, jarenlang volgehouden, waardoor men de mensen gekregen heeft waar ze vandaag staan. Ik ontken niet dat er problemen zijn, maar het probleem dat nu de kern van de zaak is geworden, namelijk de aankopen, is het probleem niet. Dat weten we allemaal. En toch wordt dat in de verklaringen enzoverder veel te veel benadrukt.

Ik betreur ook enorm de manier van werken. De Vlaamse Regering gaat beslissingen nemen over het al dan niet aankopen van natuurgebied, terwijl de natuurverenigingen niet eens mee aan de tafel zitten. Dat kan toch niet de manier van werken zijn? Maar goed.

Ik kom tot de inhoud. Minister, u zegt dat het zo gevoelig ligt bij de landbouwers, omdat we al de andere inname van landbouwgrond aanvaarden. Daar hebben we nog nooit een betoging tegen gezien, nog nooit, omdat dat geen impact heeft op de omgeving. U zegt dat er precies een gevoeligheid is rond natuuraankopen, omdat dat potentieel wel een impact heeft op de omgeving. Men ervaart dat zo. Maar u doet nu alsof de landbouw geen impact heeft op de omgeving. Waarom heeft de natuur het zo moeilijk in Vlaanderen? Er is bijvoorbeeld verdroging in natuurgebieden. Er is een jarenlange strijd in de polders en dergelijke meer over het waterpeil, dat enorm nefast is voor de natuurwaarde en dat enkel gestuurd wordt op basis van de landbouwbezorgdheden en -noden. De impact van pesticiden op de omgeving? De impact van landbouw op de biodiversiteit? De biodiversiteit stopt niet aan dat landbouwgebied of daarbuiten. Ik vind het echt een foute voorstelling. Het is zo dat de natuur een impact heeft op de landbouw, maar de landbouw heeft ook een impact op de natuur. Het ene is een probleem en het andere is dat niet. Voor mij is het juist allebei een probleem of een oplossing.

Mijn conclusie is dat wij veroordeeld zijn om samen te werken. De voorbije weken heeft men de natuur gebasht en heeft men constant de natuurverenigingen en de natuursector als zondebok aangewezen en alles daarop geconcentreerd terwijl de problemen veel dieper zitten dan dat. En als dat niet zo is, dan is dat het enige dat naar buiten is gekomen. Collega Schauvliege stelde daarnet de vraag of er vanuit de landbouworganisaties op tafel is gelegd dat de zonevreemde bestemmingen moeten verdwijnen. Dat is niet op tafel gekomen. Ik heb vorige week gevraagd of het moratorium op het verkopen van gronden door openbare besturen op tafel is gelegd door de landbouworganisaties. Dat is een reële bedreiging. Als die verkocht worden, dan gaat driekwart van die gronden uit de landbouw. Is dat op tafel gekomen? Neen, landbouworganisaties hebben dat niet gevraagd. Wat hebben ze wel gevraagd? Stoppen met aankopen van natuur. Dat is wat men vraagt, terwijl iedereen weet dat dat het probleem niet is. U hebt dat discours gesteund in de pers. U hebt ook gezegd dat dat het probleem is. Dat betreur ik echt want dat is polarisatie ten top. Ik kan u zeggen dat er maatschappelijk veel schade is berokkend en veel kwaadheid is gecreëerd, die we zullen moeten aanpakken.

Ik betreur dat enorm en concludeer dat we veroordeeld zijn om samen te werken. We zijn veroordeeld om samen te werken, de landbouw- en de natuursector.

We doen dat ook, maar dat komt veel te weinig in de aandacht. Er wordt vandaag veel samengewerkt. Ik heb dat vorige week in een andere commissie ook gezegd. Meer dan zevenhonderd landbouwers werken samen met natuur. Een derde van de oppervlakte wordt samen met landbouwers beheerd. Er zijn vele mogelijkheden van samenwerking. Ik ben daar een heel groot voorstander van. Ik denk ook dat we de biodiversiteit niet zullen redden in natuurgebieden alleen; we zullen ook in landbouwgebieden inspanningen moeten doen. Wij zijn er voorstander van dat daar ook vergoedingen tegenover staan. Het enige positieve dat ik zie, is dat er nu gezegd wordt dat men een visie rond landbouw moet ontwikkelen, samen met alle partijen rond de tafel. Ik hoop dat dat debat eindelijk wordt gevoerd met al die partijen, dat alle taboes van tafel kunnen en dat het gesprek over de toekomst van de landbouw nu eindelijk kan plaatsvinden. Dat is echt nodig.

Bart Dochy (cd&v): Er zijn hier mensen die hun ontgoocheling uiten, maar ik wil ook wel even mijn ontgoocheling uiten, collega's van Groen. Uiteindelijk ontkennen jullie toch wel voor een deel het licht van de zon. Jullie geven aan dat er alleen maar een probleem zou zijn door vertuining, verpaarding en die insteken. Ik kan u zeggen vanuit de praktijk dat de claims vanuit natuur een zeer grote impact hebben op bepaalde regio's en gebieden. Ik heb al verschillende malen gezegd dat het dan niet in eerste instantie komt door aankopen vanuit natuurverenigingen, maar dat het gaat over aankopen vanuit de overheid zelf. Wanneer het ANB in bepaalde regio's gronden aankoopt aan 120.000 euro per hectare, dan zeg ik u dat men met de oppervlakte die men aankoopt, 20 tot 40 hectare in bepaalde gebieden, de markt ontregelt. Dan zet men referenties ... *(Opmerkingen van Mieke Schauvliege en Chris Steenwegen)*

Ik zal u straks het woord geven. U kunt straks nog uw conclusies geven. Er is een procedure voor de vraagstelling. Ik hoop dat u daar respect voor hebt. U hebt een aantal dingen gezegd. Ik mag ook even het woord nemen.

Het gaat niet over enkele dossiers, het gaat over heel veel dossiers. Ik kan u er een stuk of zeven opnoemen waarbij we ook nog vragen kunnen stellen bij de schattingsverslagen die op dat vlak gemaakt zijn.

Ik vind het ook spijtig dat jullie alles op een hoopje gooien met betrekking tot de functiewijziging. Je kunt zeggen dat de functiewijziging geregeld en bekeken moet worden. Er is een besluit uit 2003 dat die zaken regelt. Maar er is ook een essentieel onderscheid tussen enerzijds de bedrijfszetel en anderzijds de grond. Als we ervoor pleiten dat er geen functiewijzigingen meer mogen komen op bedrijfszetels, dan zit je ook met een stuk verloedering van het agrarisch gebied want we weten allemaal dat niet alle landbouwbedrijfszetels per definitie nog verder kunnen worden gebruikt voor landbouwactiviteiten. Als je ervoor pleit dat iedereen die op een dergelijke hoeve gaat wonen, ook een landbouwer is, dan zul je het probleem nog vergroten. Dan worden die mensen immers ook landbouwer en zullen zij die gronden op een andere manier gaan gebruiken, want de definitie van landbouwer is in dezen ook niet zo gemakkelijk te maken. Dan worden ze landbouwer. Dat geven de gronden zelf aan. Dan zullen ze niet in de mogelijkheid zijn om dit aan andere beroepslandbouwers in de omgeving te geven. Als u extensief denkt, dan verzeker ik u dat dat niet het geval zal zijn, want men zal het eventueel met seizoenspachten en met eenvoudige teelten zoals maïs, gaan betelen.

Dus het pleidooi om zomaar, sec, alle functiewijzigingen onmogelijk te maken, is niet verstandig. Het probleem wegzetten alsof er alleen maar wordt gepolariseerd rond de discussie over natuur, is ook niet correct, want het is iets wat heel sterk leeft bij de mensen. Dat heeft ook te maken met het feit dat de aanwezigheid van natuur op een bepaalde plaats juridische effecten heeft op de vergunningverlening in de omgeving. Het is gewoon zo dat wanneer natuur wordt ontwik-

keld, er een probleem kan ontstaan voor bedrijven in de omgeving. Dat is niet alleen zo voor landbouwbedrijven. Ik kan u ook voorbeelden geven van plaatsen waar men fietspaden wil aanleggen en waar men in de problemen raakt door ontwikkelde natuur. Als men dus effectief wil komen tot een mooi en correct kader, dan moet men rekening houden met de planologische ruil zoals die voorzien is in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De visie voor de planologische ruil is daarin voorzien. Dat betekent dat men ook de juridische procedures van ruimtelijke uitvoeringsplannen moet volgen. Maar men ondergraaft permanent het verhaal door aankopen te doen.

Ik herhaal nogmaals: er is nog altijd een groot verschil tussen een aankoop met privémiddelen en een aankoop met overheidsmiddelen. Wanneer de overheid dan vragen stelt aan natuurverenigingen, is dat ook maar evident, want het gaat over middelen die door de overheid beschikbaar worden gesteld in het kader van aankopen van gronden.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, we voelen aan alles dat het een bijzonder gevoelig debat is waarbij het op het einde inderdaad nodig is dat er overleg zal zijn rond de tafel. Net zoals jullie dat doen, authentiek en oprecht zoals altijd, heb ik dat ook gedaan. Ik heb oprecht tientallen avonden heel goed gevoeld dat de kar vol zit bij heel wat landbouwers. Het gaat over hun rechtszekerheid, over maatschappelijke waardering, over hoe wij spreken over landbouw, hoe die wordt afgebeeld in de media, welke prijs zij krijgen en over de administratieve lasten. Het is een veelheid van dingen. Telkens kwam inderdaad hun grond naar boven, en die heeft de laatste weken bijzondere aandacht gekregen, omdat voor een landbouwer alles begint en eindigt bij hun grond.

Als we kijken naar de ambities van vele regeringen, al decennialang, als het gaat over het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, dan waren vele regeringen het erover eens dat het doel in Vlaanderen is om naar 750.000 hectare agrarische bestemming te gaan. En dat men die daarvoor ook gebruikt, dat is nogal logisch. Dan is het niet logisch dat diezelfde overheid daar andere dingen op wil gaan doen. Dat is het sentiment dat daarrond leeft. Dat moeten we erkennen en dat moet nu voorwerp zijn van het overleg om tot een nieuw evenwicht te komen om tot de invulling van de doelen in de daartoe bestemde gebieden te komen.

Als het gaat over de zonevrije functiewijzigingen, stel ik vast dat – ik geef een concreet voorbeeld – toen er op een bepaald ogenblik een overeenstemming was om met de varkenshouderij te gaan naar de opkoopregeling, de vraag werd gesteld: "Wat met mijn woning?" Ik vind dat er wel degelijk een onderscheid is tussen de bestemming, de grond, die maximaal landbouwgrond moet zijn en de bestemming moet blijven, en het gebruik. Maar een zonevrije situatie naar de woning toe moet in die situatie natuurlijk wel kansen bieden aan die ondernemer die daar wordt uitgekocht, met respect voor de gebiedseigen activiteiten. Dat is mijn kijk op die zonevrije functiewijziging die op dat vlak wel degelijk mogelijk moet zijn.

Collega Steenwegen, ik kom tot de impact van natuur en landbouw die wederzijds is. We verwachten vandaag inspanningen van de landbouwsector. Ik verwijs naar de verschillende mestactieplannen en naar de nultbemesting in de SBZ. De impact die er op elkaars gebied is, is een wederkerig gegeven. Dat betekent dat er ten aanzien van elkaar voorwaarden worden opgelegd die niet van de poes zijn.

De grote uitdaging nu noemt u 'het veroordeeld zijn tot elkaar'. Laten we het positiever benoemen. Ik denk dat de enige uitweg is om met elkaar rond de tafel te gaan om tot een soort nieuw openruimtepact te komen waarbij de behoeders van de open ruimte zoveel mogelijk tot overeenstemming komen dat je de doelen die je moeten realiseren, in elkaars gebied realiseert en dat je minstens in

de tussentijd de aankopen in elkaars gebied on hold zet om de doelstellingen uiteindelijk te kunnen realiseren. Dat vind ik logisch.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik heb u eigenlijk horen zeggen dat u tegen de schrapping van zonevreemde functiewijzigingen in agrarisch gebied pleit. U verwijst naar de opkoopregeling van varkens en de Programmatistische Aanpak Stikstof (PAS). Daar is een uitzondering voorzien. Maar daarover gaat het helemaal niet. Ik lees in het antwoord dat minister Demir vorige week heel duidelijk heeft gezegd dat ze aan de Vlaamse Regering had voorgesteld om de zonevreemde functiewijziging in agrarisch gebied te schrappen, maar dat haar regeringspartners versoepelingen wilden en dat ze het nu uit het decreet wil halen omdat ze het nu ook niet meer wil doorvoeren en dat ze jullie, Open VLD en cd&v niet meer op jullie wenken zal bedienen. U pleit er dus voor om zonevreemde functiewijzigingen in agrarisch gebied toe te laten. De landbouworganisaties en natuurorganisaties willen dat schrappen. Dat is een van de maatregelen die kunnen helpen om de prijs te drukken. U speelt vals.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Mijn korte conclusie is dat er echt een grondig debat nodig is, zoals ik al lang zeg. De discussie of er nog meer landbouw moet komen dan wel of dat we juist moeten minderen, komt natuurlijk nooit aan bod, maar die heeft net repercussies op alle vragen die we stellen.

Voorzitter, ik heb op zich geen moeite met uw tussenkomst. Ik heb trouwens vorige week hetzelfde geantwoord aan uw goede partijgenoot. Ik heb er geen enkel probleem mee dat we een fundamenteel maatschappelijk debat in Vlaanderen voeren over geld dat we geven aan private instanties en dat we die niet zomaar daarmee laten doen wat ze eigenlijk willen doen. Ik heb daar echt geen enkel probleem mee. Ik ga nu eindigen met hetzelfde dat ik vorige week heb gezegd. Dan wordt mijn grote droom waar: eindelijk onderwijs, weg met het vrij onderwijs.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Het debat is ondertussen wat alle kanten opgeschoten. Ik blijf bij mijn conclusie van daarjuist. We hebben een pacificatie nodig op verschillende vlakken, tussen natuur en landbouw. Ook rond de zonevreemde functiewijzigingen zullen we toch stappen moeten zetten. Ik kijk uit naar het overleg dat nu aangekondigd is en naar het openruimteplan dat zal worden voorbereid. Ik neem aan dat er in beide actiepunten concrete stappen vooruit zullen worden gezet. We zullen die dan evalueren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het stijgende antibioticagebruik bij de kweek van braadkippen – 898 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, ik moet zo meteen absoluut naar de commissie Dierenwelzijn, dus ik zal mijn vraag kort en duidelijk stellen, en de minister kan dan ook kort en duidelijk op antwoorden. Mijn andere vraag zal ik dan uitstellen.

Minister, deze vraag is natuurlijk al wat gedateerd door de omstandigheden en de actualiteit rond heel de landbouwkwestie. De nieuwste barometer inzake antibioticagebruik is bekendgemaakt door het kenniscentrum inzake antibioticagebruik en -resistentie bij dieren, AMCRA. Voor de varkenssector blijft de evolutie positief. Dat is een goede zaak. Maar er zijn ook negatieve signalen. Vooral bij braadkippen en vleeskalveren is er een stijging. Het aantal gebruikte kilogram fluoroquinolonen steeg voor het vijfde kwartaal op rij. Ten opzichte van een jaar geleden is het gebruik bijna verdubbeld bij vleeskippen en meer dan verdubbeld bij vleeskalveren. Ik citeer: "De resultaten zijn zeer verontrustend en vragen een zeer dringende aanpak en efficiënte maatregelen."

Minister, hoe schat u, ondanks de inspanningen van de laatste jaren, deze resultaten en vooral de waarschuwingen in?

Plant u eventueel bijkomende maatregelen? En wat is de timing daarvan?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, hoewel diergezondheid een federale aangelegenheid is, neem ik als minister bevoegd voor de landbouw de oproep van AMCRA zeer ter harte. Mijn administratie zet sterk in op sensibilisering. We hebben een heel pakket van maatregelen. Ik kan die nu overlopen, maar ik kan ze u ook schriftelijk bezorgen, in functie van de snelheid waarmee u deze commissie wilt verlaten. *(Opmerkingen van Ludwig Vandenhove)*

Oké. U zei: snel en kort. *(Opmerkingen van Ludwig Vandenhove)*

Goed. Onze administratie zet volop in op een aantal maatregelen om het gebruik van antibiotica te doen dalen. In eerste instantie worden landbouwers via de agromilieuklimaatmaatregel 'reductie van antibioticagebruik' gestimuleerd om in samenspraak met de bedrijfsdierenarts en andere experts in een coachingstraject maatregelen te nemen om het antibioticagebruik op hun bedrijf verder te reduceren. De maatregel speelt daarmee in op de nood aan meer aandacht voor bioveiligheid en preventie van ziektes zonder hoog antibioticagebruik.

Naar aanleiding van de oproep 'Operationele Groepen 2023' werd recent specifiek voor pluimvee een EIP-project (European Innovation Partnership) opgericht en goedgekeurd, een Europees innovatieprogramma. Dat project loopt van februari dit jaar tot 31 januari 2026, waarbij specifiek braadkippenbedrijven worden gemonitord met behulp van een innovatief bemonsteringsprotocol. Dat project heeft tot doel een verantwoord antibioticagebruik mogelijk te maken door de aanwezigheid van Enterococcus spp en onderliggende virale of bacteriële complexen beter in beeld te brengen.

En tot slot zal via tal van communicatiekanalen ook het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, in samenwerking met de bevoegde federale collega's, de nodige aandacht aan de problematiek wijden.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Overleg met de federale sector is inderdaad belangrijk. Dat is op dit moment heel actueel, gezien de problemen en gezien het feit dat België en de gewesten en gemeenschappen voorzitter zijn van de Europese Unie. Het is goed dat er in overleg met de federale overheid bekeken wordt hoe dat verder naar beneden kan, en vooral hoe de conclusies op basis van die cijfers concreet toegepast kunnen worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Steenwegen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de houding van de Vlaamse Regering ten aanzien van Mercosur – 1100 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Mercosur-akkoord – 1077 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): De Vlaamse Regering is de voorbije jaren altijd voorstander geweest van het akkoord met het Mercosurhandelsblok. Zoals u weet, heeft de Groenfractie zich altijd tegen het akkoord in huidige vorm verzet door de gigantische problemen die het Mercosurakkoord momenteel dreigt te veroorzaken, niet alleen voor Europese boeren, maar ook ontbossing, sociale rechten en het klimaat. Onze Europese fractie publiceerde enkele maanden geleden een uitgebreide studie over het landbouwluik van dat akkoord, met een verontrustend resultaat. De studie onderstreept de verstoring van de concurrentie en de landbouw en het ontbreken van een 'level playing field' tussen de Europese Unie en Mercosur.

De regelgeving van alle landbouwproductieketens in Mercosur is en blijft in het algemeen zwak in vergelijking met de EU-regelgeving.

Volgens de studie kan de geschatte extra ontbossing als gevolg van de overeenkomst en de toegenomen rundvleesexport in de komende vijf jaar een gebied van minimaal 620.000 hectare tot maximaal 1,35 miljoen hectare beslaan.

In een notendop wordt verwacht dat de overeenkomst tussen de EU en Mercosur een negatief effect zal hebben op zowel het milieu als de gezondheid. Natuur met zeer grote biodiversiteit zal verloren gaan en er zullen extra broeikasgassen vrijkomen, wat gevolgen zal hebben voor de klimaatverandering. Daarnaast neemt het risico op lokale vervuiling in Mercosur toe en zal een toenemend gebruik van antibiotica en pesticiden gevolgen hebben voor de gezondheid van burgers, zowel hier als de consumenten in Europa.

De studie zegt dat de Europese invoer van rundvlees uit Mercosur zal toenemen met 23 tot 52 procent tegen 2030. Die invoer en andere invoer zal een grote impact hebben op onze veehouders, die opnieuw zullen moeten opboksen tegen geïmporteerd vlees dat veel goedkoper is, omdat het niet aan dezelfde normen inzake milieu en dierenwelzijn moet voldoen.

Hebt u of heeft uw administratie zelf een inschatting of rapport van de impact van het Mercosurakkoord op de Vlaamse landbouw en veehouderij? Zo ja, wat is deze inschatting?

Welke standpunten heeft de Vlaamse Regering binnen het intra-Belgische overleg ingenomen rond het akkoord met Mercosur?

Deelt u de inschatting dat een goedkeuring van het Mercosur-akkoord door de veel lagere milieu- en andere kwaliteitsnormen nog meer druk zal zetten op de prijzen van landbouwgoederen in Europa en Vlaanderen, die nu vaak al veel te laag zijn om onze boeren een goed inkomen te geven?

Zal de Vlaamse Regering even actief blijven ijveren voor de goedkeuring van het akkoord met Mercosur of zal de Vlaamse Regering haar standpunt veranderen en tegen dat akkoord pleiten?

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): De analyse die mijn collega maakt, is heel duidelijk. Het akkoord wordt momenteel on hold gezet, vooral door het aspect van Brazilië en het Amazonegebied.

Wat is concreet de huidige stand van zaken van het akkoord? Wordt er een definitief akkoord voorzien?

Welke stappen zullen België en Vlaanderen eventueel concreet ondernemen tijdens het EU-voorzitterschap? Ondertussen liet Wallonië duidelijk merken dat het zich zal verzetten tegen het Mercosurakkoord. Komt er een gelijkaardig protest vanuit Vlaanderen? Is er een afstemming met de Waalse collega's? Welk standpunt zal België innemen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het ongelijke speelveld met derde landen vormt inderdaad een belangrijk onderdeel van het ongenoegen in de sector, zowel in Vlaanderen als in de rest van het land en de Europese Unie.

Handelsaangelegenheden zijn, zoals u weet, een Europese bevoegdheid en worden onder andere in het comité voor handelsbeleid met de lidstaten besproken. Via de 'derde generatie' handelsakkoorden wordt inmiddels gestreefd naar een gelijk speelveld, maar dit is een traag proces.

Zoals u ook aangaf, is er in 2019 een principiële akkoord bereikt tussen de Europese Unie en Mercosur. Nadien is er onder protest van verschillende lidstaten een ontwerpvoorstel van bijkomend instrument uitgewerkt door de Europese Commissie, om een antwoord te bieden op de bezorgdheden rond milieu, klimaat en ontbossing. Dit bijkomend instrument zou dezelfde juridische waarde hebben als het akkoord zelf en is al enkele keren besproken met de handelspartners van Mercosur, tot nu toe zonder resultaat.

Bovendien is intussen de Europese ontbossingswetgeving tot stand gekomen, die op 1 januari 2025 in voege zal treden. Daardoor zullen verschillende Mercosur-landen niet meer akkoord gaan met het principiële akkoord van 2019, door de vrees voor minder markttoegang. Deze landen wensen dit nu aan te passen om hiermee rekening te kunnen houden.

Er zijn in de voorbije jaren verschillende studies gemaakt inzake impact van deze en andere handelsovereenkomsten op het Europese en Belgische niveau. Deze studies geven een mogelijke impact weer, die in het geval van Mercosur groter is dan bij andere handelsakkoorden door het grote aantal gevoelige landbouwproducten die onderdeel zijn van het Mercosurpakket.

Vanwege enkele specifieke bezorgdheden worden er steeds voor gevoelige producten zoals rundsvlees, pluimveevlees en suiker tariefcontingenten toegepast, zijnde een lager of geen tarief voor een beperkte hoeveelheid die geleidelijk aan over verschillende jaren wordt opengesteld voor deze landen vanaf de goedkeuring van het akkoord, dewelke nog steeds niet heeft plaatsgevonden gezien de meningsverschillen tussen de Europese Unie en Mercosur.

Vanuit Vlaanderen worden de Mercosurbesprekingen uiteraard met aandacht gevolgd en de Belgische standpunten hierover worden besproken en vastgelegd

bij de federale overheidsdienst Buitenlandse Zaken, die deze dossiers in eerste lijn volgt voor ons land.

De handelsaangelegenheden komen eveneens regelmatig aan bod tijdens de Landbouwraden, waarbij de ministers hierover hun positie kunnen uitspreken.

Gezien de nakende verkiezingen, ook op Europees niveau, en de grote meningsverschillen tussen de Europese Unie en de Mercosurlanden lijkt het eerder onwaarschijnlijk dat er nog een akkoord komt vóór 9 juni of tijdens het Belgische voorzitterschap.

Ik wil hier heel duidelijk mijn standpunt daarover delen. Ik heb het de voorbije weken al gezegd. Ik vind het nogal logisch, als je luistert naar wat er leeft bij landbouwers in Vlaanderen en ook ver daarbuiten, dat je de strenge eisen die we hier opleggen, de duurzaamheidseisen, de eisen rond voedselveiligheid en dierenwelzijn, spiegelt ten aanzien van alle producten die je importeert uit het verre Zuiden. Die spiegelclausules zijn voor ons belangrijk in al die handelsakkoorden. Dat standpunt werd ook ingenomen in de Vlaamse Regering, samen met de landbouworganisaties. Zij zijn inderdaad ook een deel van dat akkoord.

Ik ben zowel vanuit mijn bevoegdheid Landbouw als vanuit die van Economie voorstander van handel. Onze regio is heel sterk afhankelijk van export. Onze welvaartscreatie hangt daar in heel grote mate van af. Maar handel kan natuurlijk alleen maar werken als die kan plaatsvinden in de context van een level playing field tussen de verschillende handelspartners. Dat is heel belangrijk. Daarom zijn die zogenaamde spiegelclausules die stellen dat handel kan, maar enkel wanneer de productie- en duurzaamheidsnormen gelijkwaardig zijn, voor ons zo belangrijk ter bescherming van onze Europese kwaliteitsproductie.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Minister, ik dank u. Ik ben blij te horen dat men toch inziet dat men in die handelsakkoorden moet vermijden dat dit soort van pakketten leidt tot bepaalde producten die onze sectoren in moeilijkheden brengen. Vaak gaat dat over landbouwproducten die een pasmunt zijn voor andere.

Ik zou in dezen heel graag hebben dat men het been stijf houdt en dat men echt het statement maakt dat men daarmee wil stoppen en het op een andere leest wil schoeien, dat men, als die voorwaarden niet gelijk zijn, er niet mee instemt.

U hebt uw persoonlijke mening gegeven en die apprecieer ik. De vraag was of de Vlaamse Regering in de onderhandelingen ook die houding aanneemt, namelijk zonder de clausules en echte garanties daarop. Want u weet dat het in feite zo is, dat producten alleen maar kunnen indien ze beantwoorden aan bepaalde normen. We weten dat dat voor sommige aspecten wel zo is, maar voor andere absoluut niet. Is men het er binnen de Vlaamse Regering over eens dat men op al die verschillende aspecten gespiegeld moet zijn en akkoord moet gaan? Ik wil daar toch nog even bevestiging over.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Op mijn beurt wil ik graag de oproep doen om steeds naar het totaalplaatje te blijven kijken. Zo'n handelsakkoord heeft uiteraard defensieve belangen, maar ook offensieve. Onze landbouw heeft daar ook iets bij te winnen. Ik denk bijvoorbeeld aan zuivel en fruit; de export daarvan zou erop kunnen vooruitgaan met dit handelsakkoord. Onze Vlaamse landbouw heeft die export en die afzetmarkten nodig binnen het huidige landbouwmodel. Zonder die export zal de malaise natuurlijk alleen maar groter worden. Daar zijn we geen voorstander van.

Er zijn terechte bezorgdheden bij onze landbouwers. De Vlaamse Regering heeft die bezorgdheden volgens mij altijd open en transparant erkend. De minister-president heeft gisteren in de commissie Buitenland nog eens aangegeven dat zo'n handelsakkoord enkel gepaard kan gaan met strikte sanitaire regels, met controle op de naleving en de mogelijkheid op vrijwaringsregels. Dat zijn toch een aantal belangrijke zaken, waarvan we steeds hebben gezegd dat ze erbij komen kijken.

Die terechte bezorgdheden van de landbouwers worden ook vaak gekaapt met foute informatie. Ik wil dat toch even aanhalen. De ingevoerde producten moeten natuurlijk voldoen aan Europese sanitaire en fytosanitaire standaarden. De hoeveelheden zouden kunnen worden begrensd, zodat die producten niet massaal onze markten overspoelen. Dat is heel duidelijk en komt misschien wat te weinig aan bod in het debat. Zo'n handelsakkoord kan ook de duurzaamheid in Zuid-Amerika ten goede komen en net aanzetten om daar ook betere milieunormen toe te passen.

We moeten opletten dat we onszelf daar niet buiten spel zetten. Als China zo'n akkoord sluit met die landen, liggen die standaarden natuurlijk veel lager. En China en bij uitbreiding de Aziatische markt zijn natuurlijk net heel belangrijke markten voor onze Vlaamse landbouw. Het zijn markten die we momenteel nodig hebben.

U hebt duidelijk aangegeven dat het de moeite is om te bekijken welke bezorgdheden van de landbouwers we nog kunnen wegwerken en dat we het debat een kans moeten blijven geven. Dat is waarvoor ik vandaag wil pleiten: bekijk het totaalplaatje, laten we niet het kind met het badwater weggooien. Dit is een onderhandeling van twintig jaar. Dit loopt al twintig jaar. Ik heb een aantal keer het woord 'stoppen' gehoord. Ik denk dat het echt wel nog de moeite is om te bekijken of we dit handelsakkoord nog kunnen verbeteren en of we dit toch nog een kans kunnen geven.

Bart Dochy (cd&v): Collega Steenwegen, wat dat betreft kan ik u geruststellen, in elk geval wat onze fractie betreft. Het zal u niet ontgaan zijn dat, toen de bespreking over Mercosur gevoerd werd eerder deze legislatuur, we ook heel uitdrukkelijk duidelijk gemaakt hebben dat die spiegeling, zoals het nu ook in het landbouwakkoord opgenomen is, voor ons zeer belangrijk is.

Het gaat, collega Joosen, niet alleen over de meetbare fytosanitaire en sanitaire aspecten, het gaat ook over de manier waarop de productie gebeurt. Als het gaat over dierenwelzijn, kun je dat niet meten in het eindproduct. Als het gaat over het gebruik van antibiotica, kun je dat niet meten in het eindproduct, want het zal aan de norm voldoen. Als het gaat over het gebruik van lichaamseigen hormonen – dat is ook heel belangrijk als we over Zuid-Amerika spreken in het kader van rundsvlees –, dan zul je dat niet meten op het eindproduct, maar zijn ze misschien wel gebruikt in de loop van het productieproces. Het is dus een heel belangrijk punt om er in elk geval voor te zorgen dat er een gelijk speelveld is, dat diegenen die produceren in het zuiden van Amerika om producten naar hier te importen, aan dezelfde productienormen en -omstandigheden worden onderworpen als hier.

We kunnen niet pleiten voor lokale productie en korte keten en de strijd voeren vanuit bepaalde hoeken tegen intensieve veehouderij, die zagezegd exportgericht is, en anderzijds kansen zien voor de landbouwsector als het gaat over Mercosur. Je moet ook niet warm en koud blazen tegelijk.

In verband met China, heb ik vrijdag mee de besprekingen kunnen voeren voor het opnieuw openstellen van de markten voor het varkensvlees naar China. Voor alle duidelijkheid: dat gaat niet over grote volumes van de goede stukken van

het varken, maar dat gaat over wat tot voor kort hoofdzakelijk bij het slachtafval terecht kwam. We noemen dat het vijfde kwartier: de neuzen, de koppen, de poten en de oren. Die kunnen daar nu worden gevaloriseerd. Het is ongelooflijk hoe streng de Chinezen toezien alvorens een toelating gegeven wordt om te importeren. Zij kijken dus wel heel streng naar de manier waarop geproduceerd wordt. Ze zijn echt wel met een loep aan het kijken alvorens ze die toelating geven. Dat is los van handelsakkoorden, want dat zal met China niet bestaan, maar zij hebben dus toch wel de macht om normen en bijkomende voorwaarden op te leggen aan hen die willen exporteren.

Voor alle duidelijk: een gelijk speelveld in Mercosur of geen Mercosur wat ons betreft.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dat is zeer duidelijk, voorzitter. Ik denk dat ik dat inderdaad ook zo gezegd heb. Dat is ook bevestigd in het landbouwakkoord dat gesloten is. Dat is ook aanvullend op wat de minister-president gezegd heeft.

De voorzitter heeft het aangehaald en ik heb het al gezegd – en je ziet ook in de evolutie van de verschillende generaties handelsakkoorden –, maar we moeten het blijven benadrukken: het is niet alleen aan het eindproduct dat je een aantal kwaliteitsaspecten kunt opleggen en die belangrijk zijn, maar ook in de productiefase moet het speelveld zo veel mogelijk gelijk zijn om te komen tot een volwaardig gelijk speelveld en om te komen tot eerlijke handel.

Maar ja, zo'n akkoord maken is altijd een deel geven en nemen. Het is heel duidelijk dat die spiegelclausules zijn afgesproken. Dat is ons standpunt en dat is overgenomen door de regering in relatie tot die akkoorden, dus dat is heel, heel duidelijk.

Het is voor mij een gelegenheid om heel even te reflecteren over afgelopen maandag. We hebben met de 27 ministers een Europese top gehad. We hadden de protesten vanuit heel Europa die nog eens de aandacht hebben gevestigd op alle zorgen die er zijn. Dit thema is daar natuurlijk ook door iedereen quasi unisono op tafel gelegd. Het is een zorg die breed leeft in de Europese Unie bij de verschillende ministers van Landbouw, naast een aantal andere zorgen die daar op tafel zijn gelegd rond het Europees landbouwbeleid. De verschillende goede landbouw- en milieucondities zijn bijvoorbeeld aan bod gekomen, net als heel het verhaal rond de administratieve lasten. Ik vertaal het heel vaak als een stukje meer vertrouwen geven aan de landbouwer – het verhaal van kalenderlandbouw is jullie, denk ik, bekend. Het zijn uiteindelijk de landbouwers die uiteraard be gaan zijn met hun grond en die ook als eerste de klimaatwijziging ervaren en daarop moeten kunnen anticiperen.

Het moment van inzage en het moment van mest uitrijden zijn zaken die daar aan bod zijn gekomen. Een concreet voorbeeld was de zeer duidelijke oproep rond het niet-productief areaal en het debat daarrond: is dat een maatregel bij wijze van uitzondering of eerder structureel? Er is nood aan structurele oplossingen, eerder dan die de jaarlijkse derogaties. Ik denk dat dat een belangrijk thema is dat herhaaldelijk door verschillende collega's aan de tafel is onderschreven. De Europese Commissie gaf aan dat ze heel veel zorgen rond de administratieve lasten, rond het gelijke speelveld, rond het Europees landbouwbeleid gehoord heeft. Het moet meer uitgaan van vertrouwen en we moeten meer structureel aan oplossingen werken, eerder dan de jaarlijkse derogaties.

Ook collega Clarinval heeft daar vanuit zijn voorzitterschap heel duidelijk aan-gegeven dat het belangrijk is om snel met concrete maatregelen te komen om de druk op de landbouwsector te verlichten. Dat zijn zaken die daar zijn

meegegeven. Het is nu natuurlijk ook wel de verwachting en de hoop dat de Europese Commissie daar zo goed mogelijk ook gevolg aan zal geven.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Zoals u zegt, zien we een evolutie in die handelsakkoorden, waarbij men meer en meer rekening houdt met een aantal elementen die belangrijk zijn, en die inderdaad dat gelijkspeelveld moeten garanderen. Ik denk dat dat voor ons ook uiterst belangrijk is. We hebben daar aan het begin van de legislatuur al eens een resolutie voor ingediend. Die is toen weggestemd met de afspraak dat we daarop zouden verder werken. Dat is dan niet gelukt, maar ik denk dat de geesten in dat verband wel rijpen en in dezelfde richting gaan. Daar ben ik blij om. Ik denk dat het ook aantoonde dat in de hele discussie rond de toekomst van de landbouw, of wat er zich nu afspeelt, er zeker ook heel wat dingen zijn waar heel wat mensen het over eens zijn. Wij met onze fractie en de landbouwers zijn het erover eens dat dat gelijk speelveld gegarandeerd moet worden. We hebben het over die eerlijkheid. Een eerlijke concurrentie met anderen is belangrijk, zodat men het gevoel heeft dat de inspanningen die men doet uiteindelijk niet tenietgedaan worden door producten die we zien binnenkomen van mensen die met veel minder inspanningen en dus ook kosten hun producten verslijten. Ik denk dat het belangrijk is te zien dat er sterke overeenkomsten zijn in wat we als probleem ervaren, en waarvoor we een oplossing willen geven.

Minister, ik wil nog kort ingaan op wat u zei over de Landbouwrapport van gisteren. Administratieve vereenvoudiging is toch iets anders. Sommige dingen die daar besproken worden, zijn uiteindelijk toch weer een uitholling van een aantal maatregelen. Dat is een debat dat later gevoerd moet worden. De kalenderlandbouw is ook een stukje het gevolg van de druk op het leefmilieu door de concentratie van de veehouderij. Men heeft manieren gezocht om het onder controle te krijgen zonder ... om het de olifant in de kamer te noemen. Dat heeft voor een stukje geleid tot dit soort ... Ik heb aan het begin van de legislatuur over dat mestactieplan gezegd: tabula rasa, begin opnieuw, want niemand snapt het nog, ook niemand op het terrein. Het is zo ingewikkeld geworden, en dat allemaal om die sector in zijn geheel te behouden. Maar op het terrein is dat moeilijk te handhaven. Als je dus oproept om terug vertrouwen te hebben in landbouwers, dan ben ik daar groot voorstander van. Maar in de huidige manier van werken in Vlaanderen, met de concentratie aan veehouderij, is dat moeilijk, omdat je ziet dat men de problemen niet opgelost krijgt. Men probeert dat, inderdaad door allerlei regeltjes op te leggen, die inderdaad moeilijk hanteerbaar zijn omdat men afhankelijk is van het weer enzoverder. We weten dat allemaal. Maar dat is het debat dat hopelijk in de volgende legislatuur, en ook later, gevoerd zal worden. Ik hoop dat men daar, zoals ik eerder al zei, de taboes laat vallen, en echt met een open geest bekijkt hoe we dat soort manieren om naar een oplossing te zoeken, kunnen vermijden en echt ten gronde het debat aangaan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekomst van de zorgboerderijen – 1095 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Deze vraag is van een compleet andere aard, maar het is zeker ook een belangrijk thema binnen de land- en tuinbouwsector.

Minister, Steunpunt Groene Zorg vzw viert zijn twintigste verjaardag. Het concept van groene zorg was twintig jaar geleden niet nieuw. Het idee dat personen die moeilijk hun plek vinden in de maatschappij of kwetsbare personen, op zoek gaan naar een zinvolle tijdsbesteding op een land- of tuinbouwbedrijf, bestond al langer. De oprichting van het steunpunt heeft ervoor gezorgd dat een wettelijk juridisch kader werd uitgetekend en dat er een subsidieregeling werd opgezet vanuit het Departement Landbouw en Visserij.

Vandaag telt het netwerk meer dan duizend zorgboerderijen in Vlaanderen, en nog steeds meldt zich elke week een nieuwe zorgboer of zorgboerin aan. Dat is geen overbodige luxe, gezien de groeiende vraag naar deze unieke zorgvorm. Zorgboeren en -boerinnen leveren met hun inzet en engagement een wezenlijke bijdrage aan het welzijn van zorggasten. Mee actief zijn op het bedrijf in een groene omgeving en binnen een familiale sfeer heeft voor zorgvragers een rustgevend en helend effect.

Terwijl groene zorg vroeger vooral startte vanuit de klassieke zorgsectoren, is er de laatste jaren een duidelijke tendens naar meer jonge en zelfs minderjarige zorgvragers. Momenteel is het onderwijs de koploper wat het aantal aanmeldingen betreft.

De zorgboerderij is een aanvulling op de klassieke en professionele hulpverlening. Omdat zorgboerderijen economisch niet afhankelijk zijn van de zorgvraag, kunnen ze zich zeer flexibel opstellen, op maat van de vraag en van de ondersteuningsnood van de zorggast.

Minister, op 5 oktober 2022 heb ik u een vraag om uitleg gesteld over de evolutie van de zorgboerderijen. Tijdens en door de coronacrisis was de groene zorg in Vlaanderen sterk teruggelopen. U stelde toen in uw antwoord dat u de nodige middelen zou blijven vrijmaken om de zorgfunctie van landbouwbedrijven ook in de toekomst verder te blijven ondersteunen. Tevens werd door een nieuwe e-loketapplicatie het administratieve luik van de zorgboerderij vereenvoudigd, waardoor administratieve drempels werden verlaagd.

Minister, ik heb daaromtrent nog twee vragen voor u.

Hoe wilt u de ondersteuning van de zorgboerderijen in de toekomst garanderen?

Denkt u nog aan nieuwe beleidsmaatregelen deze legislatuur om de zorgboerderijen extra te ondersteunen, gezien hun grote maatschappelijke meerwaarde?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik heb zelf het voorrecht gehad om aanwezig te mogen zijn op de viering van 20 jaar Steunpunt Groene Zorg. Ik was daar toch wel weer onder de indruk van de enorme passie en gedrevenheid van zowel de medewerkers van het zorgpunt, als van de vele aanwezige zorgboeren, en dat allemaal op een ogenblik waarop die sector enorm onder druk staat. Dat hebben we hier al vaak gezegd, de voorbije weken en maanden. Ze staan enorm onder druk, en stellen toch hun hart nog open voor mensen met een zekere afstand tot de arbeidsmarkt. Dat zijn mensen die het moeilijk hebben, die een grote rugzak hebben, en ook zij hebben nog altijd een plaats op heel wat boerderijen. Dat gaf toch wel een bijzonder warm gevoel.

Ik kan u vandaag dan ook melden dat de administratieve vereenvoudigingen die eerder werden aangekondigd om dit allemaal meer kansen te geven, intussen operationeel zijn. Ik creëer met de aanpassing en vereenvoudiging van de voorwaarden in de regelgeving een kader waarbij de groep van land- en tuinbouwbedrijven die kan toetreden tot de subsidiemaatregel verruimd kan worden. De eerste evoluties van de cijfers op jaarbasis zullen in 2025 te consulteren zijn.

Ik ga even in op een aantal belangrijke aanpassingen dienaangaande.

Een belangrijke administratieve vereenvoudiging is het niet langer opnemen van vele voorwaarden om toegang te krijgen tot de maatregel als professionele land- en tuinbouwer. Via het huidig besluit wordt gebruik gemaakt van de definitie van actieve landbouwer om als landbouwbedrijf in aanmerking te kunnen komen voor de subsidie. Deze administratieve vereenvoudiging is juridisch reeds operationeel en wordt door onze administratie al toegepast. Elke landbouwer kan checken of hij of zij voldoet aan de toegangsvoorwaarden of niet, en kan zich dan op een eenvoudige manier aanmelden via het e-loket.

Een andere vereenvoudiging is dat bij het indienen van de aanwezigheidslijst, die vereist is voor de uitbetaling, de land- en tuinbouwer niet meer afhankelijk is van het tijdig indienen van de aanwezigheidslijst door de zorgvoorziening.

Naast de voorwaarde van actieve landbouwer dient het landbouwbedrijf ook verzekerd te zijn voor zorgboerderijactiviteiten op het land- en tuinbouwbedrijf en dit aan te tonen via een attest. De verzekeringsvoorwaarde is sinds de totstandkoming van de regelgeving als noodzakelijke voorwaarde opgenomen en blijft belangrijk op het vlak van risicobeheer.

Budgettair zijn doorheen de afgelopen jaren, ondanks de algemene besparingen, geen besparingen doorgevoerd op het budget om zorgboerderijen te ondersteunen. Tot op vandaag worden alle betaalaanvragen gehonoreerd wanneer de aanvrager van de subsidie voldoet aan de voorwaarden. Ook voor dit jaar werden de nodige budgetten ingeschreven in onze begroting. De bescheiden subsidie van maximaal 40 euro per dag, onafhankelijk van het aantal zorgvragers, wordt echter wel als wezenlijk ervaren als het spreekwoordelijke steuntje in de rug. Ik wil hierbij ook nog eens benadrukken dat de subsidie vanuit Landbouw enkel een vergoeding is voor de inkomensderving van de land- of tuinbouwer en het ter beschikking stellen van de infrastructuur.

Voorlopig worden voor het einde van deze legislatuur geen nieuwe beleidsmaatregelen uitgevaardigd. De bestaande ondersteuningsinstrumenten voor zorgboerderijen vanuit het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) zullen dus uitgerold blijven gedurende de huidige planperiode. Ik denk hierbij aan investeringen ondersteund via het Vlaams Landbouw investeringsfonds (VLIF) en advies op maat van het bedrijf, maar ik wil ook de landbouwvorming zeker aanstippen. Er worden ook regelmatig vormingen ingericht door erkende vormingscentra die zich richten naar land- en tuinbouwers die overwegen om te starten als zorgboer, als naar reeds actieve zorgboerderijen.

Tot slot, collega, wil ik nog meegeven dat het aantal zorgboerderijen tijdens de uitbraak van covid was teruggevallen. Die terugval is ook enigszins te verklaren door de vergrijzing van onze landbouwsector. De cijfers van 2022, die onze administratie op dit ogenblik aan het opmaken is, geven voorlopig aan dat het aantal zorgboerderijen opnieuw aan het stijgen is. Dat is dus een positief signaal.

Ik verwijs ook graag naar de jaarlijkse rapporten die mijn administratie opmaakt en die terug te vinden zijn op de website van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Ik denk dat het van groot belang is dat we de zorgboerderijen, hun werking en de ondersteuning die we vanuit Vlaanderen ook voorzien, regelmatig toch eens onder de aandacht brengen.

U hebt in uw inleiding gezegd hoe zorgboerderijen en zorgboeren en -boerinnen zich willen inspannen voor mensen die zorgnoden hebben en dat erbovenop

nemen, boven op alle andere zaken die soms leven in de sector. Ik vind het hartverwarmend om te zien welke initiatieven er worden genomen. Ik vind dat dat altijd zeer menselijke contacten zijn. Mensen die zorg nodig hebben, worden in een heel hartelijke sfeer ontvangen, ze kunnen ergens toe bijdragen, ze kunnen werken met dieren, ze kunnen werken met hun handen, dat is toch iets waar we eigenlijk fier op mogen zijn. Waar we vooral ook fier op mogen zijn is dat het, ten eerste, al lang bestaat, maar ook dat het Steunpunt Groene Zorg er ook dagelijks aan verder werkt om dat mogelijk te maken.

Ik ben dan ook tevreden, minister, met de administratieve vereenvoudiging die u daarrond hebt doorgevoerd. We kunnen veel spreken over administratieve vereenvoudiging, maar het feit dat het hier effectief gebeurt en effectief plaats vindt, is, denk ik, een nodige stap. Ik ben dan ook benieuwd naar de cijfers die dan vanaf volgend jaar zullen bekend zijn. Ik begrijp ook dat met de soepelere definitie dus ook meer bedrijven in principe toegang kunnen krijgen tot het systeem en dus als zorgboerderij kunnen worden erkend of een aanvraag kunnen doen. Dat is dan zeker iets wat we moeten omarmen, zodat zij die zorg nodig hebben, dat ook binnen onze land- en tuinbouwbedrijven kunnen blijven vinden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het belang van de Vlaamse sierteeltsector voor steden en kernen – 1096 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, de Verenigde Naties verwachten dat tegen 2050 ongeveer 68 procent van de wereldbevolking in een stedelijke omgeving zal wonen. Mensen zullen dus meer omgeven zijn door stenen en beton en minder door velden en bossen, om het simpel te zeggen.

Nu, in de Vlaamse verdichtingslogica is het verder vergroenen van kernen dan ook een noodzakelijk te nemen stap. De 3-30-300-vuistregel wordt daarbij steeds vaker naar voren geschoven. Die stelt dat je minstens drie bomen kunt zien vanuit je woning, dat er 30 procent bladerdek op wijkniveau aanwezig is en dat iedereen toegang krijgt tot een park of groene ruimte op maximaal 300 meter van de woonplek. Die vuistregel wordt gebruikt om verder te gaan vergroenen.

Om dat groen voor onze steden te kunnen voorzien, heeft Vlaanderen nood aan een sterke sierteeltsector. Het verder inzetten op kennis en expertise over planten in een stedelijke omgeving is noodzakelijk. Daarvoor hebben we professionele plantenkenners nodig: ontwerpers, telers, aanleggers en verzorgers.

Vlaanderen telt momenteel 664 gespecialiseerde sierteeltbedrijven, wat ongeveer overeenkomt met 3 procent van alle Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven. Op een oppervlakte van 5800 hectare – minder dan 1 procent van het landbouwareaal – realiseren siertelers ongeveer 580 miljoen euro omzet per jaar. Daarvan is 36 procent afkomstig van bloemen en sierplanten en 64 procent uit de boomkwekerij.

In de publicatie 'Van pluk tot geluk' stelt de voorzitter van AVBS, de sierteelt- en groenfederatie binnen Boerenbond, dan ook terecht – en ik citeer : "Bloemen en planten zijn voedsel voor de geest, airco voor de stad en zuurstof voor deze en de volgende generaties." Einde citaat. Ik heb daarover enkele vragen voor u, minister.

Via welke initiatieven ondersteunt u de toekomst van de Vlaamse sierteeltsector?

Hoe wilt u vanuit uw bevoegdheden meer inzetten op functioneel en doordacht groen in steden en kernen?

Welke mogelijkheden ziet u om de sector te ondersteunen in de verdere digitalisering, bijvoorbeeld sensoren en technologie voor een beter beheer van kwalitatief groen, en de ontwikkeling van nieuwe businessmodellen, bijvoorbeeld DBFM (Design Build Finance Maintain) voor groen als een dienst?

Alvast bedankt voor uw antwoorden, minister.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: De toekomst van onze Vlaamse sierteeltsector wordt binnen mijn eigen landbouwbevoegdheid onder meer ondersteund door de jaarlijkse subsidiëring van het Proefcentrum voor Sierteelt (PCS). Het PCS ontvangt een jaarlijkse steun voor het uitvoeren van sectorspecifiek praktijkonderzoek en -voorlichting over een aantal relevante beleidsthema's. Een belangrijk thema is klimaatverandering en -adaptatie. Dit thema vertaalt zich concreet in onderzoek en advies inzake klimaatbestendig sortiment en hoe dit onder Vlaamse teelt- en gebruiksomstandigheden kan worden ingezet om verstedelijkte gebieden te vergroenen.

Tuinen en openbaar groen bieden nog heel wat potentieel om de biodiversiteit te verhogen. De professionele groensector is klaar om een transitie te maken, maar is nog op zoek naar kennis en kosteninschattingen om dat in de praktijk te kunnen realiseren. Het project 'Biodivers groen: klimaatrobuust en budgetvriendelijk' speelt hierop in door de huidige kennis en praktijkvoorbeelden rond biodiverse beplanting te bundelen, uit te wisselen en actief te implementeren bij de professionele Oost-Vlaamse groensector en zijn stakeholders. Concreet zullen er in het project demonstratieve beplantingen met een hoge biodiversiteitswaarde op vier verschillende locaties aangelegd en opgevolgd worden. Hiermee hopen we aan te tonen dat biodivers groen budgetvriendelijk is, zowel bij aanleg als beheer. Tot slot worden via lerende netwerken, vormingsmomenten, virtuele rondleidingen en artikels ervaringen, kennis en goede voorbeelden gedeeld.

In het Europese Horizonproject 'ReGreenation: the next generation of green, resilient and socially inclusive smart cities' werken 26 partners uit 12 Europese landen vier jaar lang samen om in verschillende Europese steden veerkrachtige en dynamische groene ruimtes te creëren, met een bijzondere focus op het revitaliseren van sociale woonwijken, verwaarloosde gebieden en het herbestemmen van braakliggende terreinen. Het project wil het bewustzijn en de betrokkenheid van burgers en lokale actoren vergroten en ook de capaciteit van de steden op het gebied van klimaatneutraliteit en klimaatbestendigheid vergroten.

Verschiedende expertisegebieden, zoals ruimtelijke ordening, architectuur, landschapsarchitectuur en digitale technologie, zullen worden ingezet in proefprojecten in vier Europese koplopersteden in Frankrijk, Spanje, Portugal en Roemenië. De specifieke projecten zijn complementair en zorgen voor het creëren van reproduceerbare kennis zodat deze ook nagevolgd kan worden in vijf andere steden in België – daar is het Gent, u welbekend – , Italië, Slovenië en Finland. Het PCS zal in dit project instaan voor de ondersteuning van de verschillende steden in de plantkeuze.

Inzake digitalisering ondersteunde de Vlaamse overheid een operationele groep die specifiek werk verrichtte rond de mogelijkheden in de boomkwekerij. De meeste inventarissen in de boomkwekerij worden manueel samengesteld, wat de efficiëntie naar beneden haalt en de foutgevoeligheid verhoogt. Als een boom niet

meer geïdentificeerd kan worden, gaat soms werk van jaren verloren. In dit project werden de mogelijkheden onderzocht om dat probleem aan te pakken via digitalisering met radio frequency identification (RFID). De data worden opgeslagen op een soort chip, die via radiogolven uitgelezen kan worden. Door het laten vergroeien van de RFID-tags in de boom, kan de info dus niet meer verloren gaan.

De operationele groep bracht actoren samen uit heel wat gebieden: onderzoekers, telers en RFID-specialisten. Met de kennis van al die deelnemers en info uit de proeven werden telers wegwijs gemaakt door de voor- en nadelen van die nieuwe technologie, om die zo te kunnen analyseren. Die technologie zal ook meehelpen om plasticafval te verminderen, de arbeidsefficiëntie te verhogen, inventarisatie te vergemakkelijken en het toepassen van technologie in het algemeen in de tuinbouwsector nog meer te stimuleren.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u, minister, voor uw antwoord. Als we het hier in het Vlaams Parlement over vergroening hebben, komen we eigenlijk heel snel uit op de discussies over grond – welke grond kan worden ingenomen? – en over grootschalige projecten, terwijl er heel wat winsten te boeken zijn in onze kernen en onze stedelijke context. Je ziet daar vaak dat de experts in beton en in stenen tegelijkertijd ook zouden moeten instaan voor kwalitatief groen. En je merkt dat dat op heel wat vlakken wringt. Je hebt natuurlijk de lokale besturen die daar in de cockpit zitten, maar ik heb wel het gevoel dat de Vlaamse sierteeltsector ook nog een stap verder kan gaan. Ik denk dat die zeer kwalitatieve producten produceren, zeer dichtbij, op een heel duurzame manier. We moeten er ook voor zorgen dat zij de kansen krijgen en vooral de kansen grijpen om ook in de aanbestedingen en de offertes met nieuwe businessmodellen het groen tot in onze kernen te brengen. Ik denk dat dat een grote winst kan zijn.

Als je dan spreekt over onze kernen, denk ik dat we ook een beetje kunnen en mogen afstappen van de focus op biodiversiteit. Die is inderdaad wel belangrijk, maar soms zit je in stedelijke kernen vooral met andere uitdagingen. Als het gaat over schaduwcreatie, als het gaat over hittebestendigheid, als het gaat over de impact van – ik zeg maar iets – vallende bladeren enzovoort, dan heb je soms andere soorten nodig die niet altijd onze inheemse soorten zullen zijn. Dan heb je veredeling nodig. Dan heb je effectief testmateriaal nodig dat aan die uitdagingen van morgen in een stedelijke context kan voldoen. Ik ben dus ook tevreden dat u het PCS daarin verder ondersteunt. Zij hebben daar al heel wat werk in verricht. Ze hebben ook enerzijds nauwe contacten met de telers, en anderzijds met hen die uiteindelijk het praktijkwerk zullen doen, die het aanleggen, de tuinaanleggers en anderen.

Wat digitalisering betreft, hoop ik dat ook daar de komende jaren verdere stappen kunnen worden gezet. Ik zie daar heel wat kansen in, om op die manier het groenbeheer in onze kernen en onze steden op een meer efficiënte en een meer technologische manier te gaan uitvoeren. Ik hoop dus dat er uit de verschillende projecten die worden ondersteund, ook nieuwe resultaten naar voren komen, zodat we onze steden en onze kernen ook op een slimme manier kunnen verduurzamen. Dat zou misschien ook zelfs kunnen bijdragen tot een mindere druk op onze open ruimte, als mensen ook dichtbij in de buurt een boom of een plant kunnen zien of eventjes tot rust kunnen komen op een bankje in de schaduw, in een stedelijke context.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Ik kom heel kort tussen. Het belang van openbaar groen zal zeker alleen maar toenemen, en dat biedt kansen voor een sterke Vlaamse

sierteeltsector, maar uit de cijfers van het Landbouwrapport leren we dat het aandeel in het sierteeltareaal de voorbije jaren constant is gebleven, maar dat er wel een afname is vast te stellen van het aantal actieve bedrijven in de sector. Volgens Euroveiling zijn het vooral de kleine bedrijven met nicheproducten die ertussenuit vallen, wat volgens hen tot een vershraling van het lokale aanbod leidt dat dan wordt opgevangen door import uit het buitenland.

Mijn vraag aan u, minister, is of we dat gewoon moeten aanvaarden als marktwerking met als gevolg bepaalde zaken die er tussenuit vallen en of u initiatieven plant om ook die nicheproducten die we vroeger wel in het gamma hadden en die er dus volgens Euroveiling stilaan tussenuit gaan, toch aan boord te houden.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: In eerste instantie deel ik de analyse die collega De Roo maakt over de mooie stad Gent – ik denk dat hij die bedoelt. Ik denk dat daar inderdaad heel wat kansen liggen en dat er ook, aansluitend bij de vraag van collega Coel of we daar jonge boeren mee in kunnen betrekken, daar heel wat kansen liggen die verder moeten kunnen worden benut.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het visbestand in de Noordzee – 1185 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneeckhout aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de overbevissing voor de Belgische kust – 1242 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Collega's, minister, ik heb een vraag over de bevissing in de Noordzee. Ik heb met de voorzitter afgesproken dat ik mijn vraag ga stellen en dan terug verdwijn, om zaken niet nodeloos op te houden en vragen uit te stellen. Ik lees het dan wel in het verslag.

Het gaat inderdaad niet goed met het visbestand in onze Noordzee. Dat blijkt niet alleen uit recente berichten van actiegroepen of milieugroepen zoals Climaxi. Ook een aantal andere milieugroepen en organisaties trekken aan de alarmbel. Volgens hen is de oorzaak enerzijds de overbevissing, maar anderzijds ook de opwarming van het zeewater. Onder andere Climaxi was duidelijk. "Er is geen tong meer, er zijn nog amper garnalen." Dat horen we ook in de media: "De Noordzee is leeg." Dat is natuurlijk een beetje overdreven, maar wat het verhaal over de tong en de garnalen betreft, denk ik dat we het regelmatig in de media horen. Vissers getuigen dat het de slechtste vangsten in veertig jaar zijn.

Ook de visserijtechniek, het zogenaamde flyshooten, zou deel van het probleem zijn. Bij die techniek worden kabels in een kilometerlange cirkel op de bodem uitgezet en via een lier binnengehaald. De directeur van de maritieme tak van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) volgt de sector al sinds begin jaren '90 en trekt aan de alarmbel. Dat is denk ik een heel ander gegeven dan een milieugroepering of actiegroepen. Het huidige flyshooten

zou inderdaad problematisch zijn voor het visbestand in de Noordzee. Polet adviseert om flyshooten geleidelijk onder controle te brengen.

Behalve de overbevissing heeft ook het veranderde klimaat een invloed op het visbestand. De ondiepe Noordzee is warm geworden en dat jaagt vissoorten en hun voedsel weg, noordwaarts.

U bent uiteraard op de hoogte van die problematiek. Welke maatregelen zult u nemen?

Wat maritieme tech betreft, kan volgens het onderzoek van ILVO de industriële visserij ook duurzaam zijn en kan overbevissing tegengaan worden als bepaalde voorwaarden vervuld zijn, zoals een goed gereguleerde en goed beheerde omgeving met vangstbeperkingen, goede dataverzameling, met beschermde gebieden of periodes waarin niet gevestigd mag worden, enzoverder. Hoe ziet u dit in de toekomst evolueren? Bent u van plan ook in die zin bepaalde maatregelen te nemen.

Ook het veranderende klimaat heeft een grote invloed op het visbestand. Zult u – samen met de Vlaamse collega's, maar ook in Europees verband – concrete maatregelen nemen om de opwarming van de Noordzee tegen te gaan? Zijn daarover contacten met de bevoegde federale minister voor de Noordzee?

Het zal zo'n vaart wel niet lopen, maar uiteraard denk ik dat we toch ook wel moeten opletten dat we niet hetzelfde verhaal met de vissers krijgen als op dit moment met de landbouwsector. Maar ik denk dat de vissers braveren mensen zijn dan de boeren. (*Lacht*)

De voorzitter: Dat laatste is natuurlijk een interpretatie uwentwege, mijnheer Vandenhove.

De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Ik ga me ook de opdracht besparen om daar verdere uitspraken over te moeten doen.

Minister, de collega heeft natuurlijk al heel veel gezegd. Het waren ook wel spectaculaire krantenkoppen, die toch wel wat onheilspellend klonken. "Er is geen tong meer, er zijn amper nog garnalen. Is de Noordzee leeggevestigd?" Een visser zegt dat de vangstresultaten van de twee kroonjuwelen van de Vlaamse visserij, namelijk de tong en garnalen, het slechtst zijn in veertig jaar.

Er wordt inderdaad gewezen naar verschillende oorzaken. Enerzijds is er de beschuldigende vinger naar de grote, veelal Nederlandse vaartuigen die de techniek van flyshooten gebruiken. Deze van oorsprong Deense vistechniek is in wezen behoorlijk duurzaam, omdat de zeebodem ongeschonden blijft. Dat is een absoluut voordeel. Maar die techniek wordt zodanig opgetrokken, met netten die steeds groter worden en met schepen die steeds sneller varen, ook 's nachts, dat het risico op totale overbevissing en het snel leegvissen van de visgrond heel reëel wordt.

Onze Belgische, Vlaamse vissers kijken er met lede ogen naar, heel herkenbaar: het is net zoals toen ze geconfronteerd werden met Nederlandse pulsvisserij. Ook toen werden ze geconfronteerd met een leeggevestigde zee.

Een analyse van de Franse Atlantische visserij, in opdracht van Bloom, toont de nefaste gevolgen van schaalvergroting en industrialisering van de visserijsector aan, zowel ecologisch als sociaaleconomisch. Enkel met een strikt regelgevend kader en bijhorende controles kunnen we overbevissing tegengaan. Die overbevissing is niet alleen qua duurzaamheid een drama, maar moet ons ook

bezorgd maken over de socio-economische toekomst van onze visserijsector, waarvan ik weet dat er andere collega's hier in de commissie heel doordrongen zijn.

Voor een tweede oorzaak wordt er inderdaad gewezen naar de klimaatverandering. Door de opwarming van onze kustwateren zien we verschuivingen in de biodiversiteit. Nieuw opduikende soorten en verdwijnende soorten zorgen voor het zoeken naar een nieuw evenwicht in de voedselpiramide in de zee. Ook voor de visserijsector brengt dit verschuivingen met zich mee. We vangen nieuwe soorten die in de markt gezet moeten worden, terwijl andere soorten die in onze markt een heel belangrijke plek innemen of innamen, zodanig schaars worden dat nauwelijks een fractie van de quota nog raakt opgevist.

Onze vragen hierbij zijn daarom de volgende.

Klopt het aanvoelen van de vissers dat de Noordzee is leeggevist, toch zeker wat tong en garnaal betreft?

Hoe kijkt u naar flyshooten en het risico op overbevissing? Is er meer reglementering nodig rond deze visteknik? Kan de Vlaamse vloot voldoende concurreren met de buitenlandse schepen die deze techniek optimaliseren?

U bent nog een drietal maanden medevoorzitter van de Europese Unie op het gebied van visserij. Welke initiatieven zult u hierrond nemen, zowel binnen de eigen 6 mijlszone als in het ruimere kader van het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie?

Hoe kijkt u naar het opwarmende zeewater en de gevolgen ervan op de Vlaamse visserijsector? Hoe zult u er enerzijds, vanuit Vlaanderen en Europa, voor zorgen dat die opwarming zich niet gestaag verderzet? En hoe zult u anderzijds de sector ondersteunen om zich aan die nieuwe realiteit aan te passen?

Moeten de quota en visteknikken aangepast worden op basis van de migratie van soorten naar andere visgronden?

Hoe wilt u die migratie en de algemene situatie rond onze visbestanden zo goed mogelijk monitoren?

De voorzitter: Mijnheer Tommelein, u krijgt straks het woord. Zoals gewoonlijk volgt eerst het antwoord van de minister. Maar ik begrijp uw ongeduld wel.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, ik begrijp natuurlijk ook de ongerustheid van de burgemeester van de stad die meent de beste garnaalkroketten in Vlaanderen te serveren. Collega's, bedankt voor de vragen, die tweeledig zijn en ook wat uitleg over de context behoeven.

De Belgische visserij verdeelt zijn activiteit over een aantal zeebekkens, waaronder de Noordzee. De totale jaarlijkse vangsten van de Belgische vloot over alle visgebieden bleef stabiel tot 2016. In 2017 werd de laagste hoeveelheid sinds 1993 aangeland en het daaropvolgende jaar evenwel een uitzonderlijk hoge hoeveelheid. Er zitten dus schommelingen in wat er gevangen wordt.

De totale toegestane vangsten (total allowable catch, TAC) en quota van de verschillende visbestanden worden vastgesteld op basis van wetenschappelijke vangstadvisen. De vismogelijkheden voor tongbestanden zijn in 2024 in verschillende ICES-vangstgebieden (International Council for the Exploration of the Sea) gedaald. Voor tong in de Noordzee bijvoorbeeld bedroeg deze daling voor 2024 61 procent ten opzichte van 2023.

Zoals jullie terecht opgemerkt hebben, heeft de Belgische vloot slechts een heel klein aandeel in de tongvangsten in de Noordzee. De Nederlandse vloot daarentegen vangt ongeveer 80 procent. In de periode 2011-2021 paste de Nederlandse vloot de efficiënte pulstechniek toe om tong te vangen. Mogelijk kon de impact van deze efficiënte techniek niet snel genoeg ondervangen worden in de wetenschappelijke adviezen met inschatting van de grootte van het aanwezige bestand. Het gevolg daarvan zou kunnen zijn dat het ICES-advies voor de TAC in die periode wellicht te hoog stond, waardoor er nu minder tong beschikbaar is. Ik hoop dat u mij begrijpt: ze vissen heel efficiënt en pas twee jaar later wordt dat weerspiegeld in de adviezen, waardoor er minder tong is. Ik vind het belangrijk om dat te melden, omdat meestal het omgekeerde het geval is. Ik ben wel wat ongelukkig omdat die wetenschappelijke adviezen op de realiteit achterlopen. Die geven dus totaal geen stabiliteit aan onze vissers. Ze waren nochtans bedoeld om stabiliteit te creëren en de vissers wat meer vooruit te kunnen laten kijken. Daarom heb ik samen met een aantal collega-ministers in december – net voor ik de voorzittersbel mocht hanteren en toen ik nog volop mijn eigen mening mocht geven – in de Europese ministerraad gepleit voor het gebruik van meer recente gegevens voor de vangstadvisen. Nu worden veelal data met een tot twee jaar achterstand gebruikt voor het bepalen van de adviezen voor het volgende jaar. Dat is voor niemand goed. Dat is niet goed voor het visbestand en dat is ook niet goed voor onze vissers. Tot zover de tong.

Wat het garnalenbestand betreft, is het een ander verhaal. Garnaal is geen quotasoort. We kunnen alleen maar zeggen dat er in 2023 weinig garnalen waren. In 2022 was de garnaal de vis van het jaar en waren er ontzettend veel garnalen, in 2023 was de situatie helemaal anders. In het verleden werd dit altijd verklaard door de aanwezigheid van grote hoeveelheden wijting in de Noordzee. Niet alleen mensen eten graag garnalen, ook wijtingen eten enorm graag garnalen. De wijting is een predator van de garnaal. Volgens de getuigenis van vissers zit er op dit moment bijzonder veel jonge wijting in de Noordzee. Ook de onderzoekers van ILVO hebben een grote aanwezigheid van wijting vastgesteld. Veel wijting is dus slecht voor onze garnalen.

Het is niet correct om dus zomaar te concluderen dat het niet goed gaat met de visbestanden in de Noordzee. Er kunnen schommelingen optreden van jaar tot jaar. Ik vermoed dat een combinatie van factoren de oorzaak is, zoals de klimaatwijziging maar mogelijk ook de bouw van windmolenparken. We kunnen de gevolgen daarvan nog niet helemaal inschatten. Wel zien we dat de relatief ondiepe Noordzee langzaam opwarmt waardoor sommige bestanden zich naar koudere gebieden verplaatsen.

We zullen dus samen met de sector en de wetenschappers verder moeten bekijken wat de tendensen zijn. TAC en quota worden jaarlijks bijgesteld op basis van wetenschappelijk onderzoek van de bestanden. De voorstellen voor meerjarige beheersplannen worden geformuleerd via de regionale Noordzeegroep, waarin alle lidstaten rond de Noordzee vertegenwoordigd zijn. Bij ons visserijbeheer maken we samen met de sector een zo optimale mogelijke verdeling en spreiding op van de beschikbare hoeveelheden quota doorheen het jaar.

Er waren ook vragen over de bevindingen van Hans Pollet. Wat de duurzame bevissing betreft binnen een goed gereguleerde en beheerde omgeving, speelt Vlaanderen een voortrekkersrol. Dat heb ik Hans Pollet ook met zoveel woorden horen zeggen. Onze vloot is met zijn kleine omvang, zijn brede waaier aan visgronden en zijn unieke geavanceerde datacollectie een ideaal 'living lab' om nieuwe vormen van beheer uit te testen. De Belgische vloot is daardoor ook ideaal voor een pilootproject om meer inclusieve, positieve en op echte verandering gerichte beheersmaatregelen uit te testen.

De sector is bijvoorbeeld volop bezig met de uitbouw van het systeem van VISTools. Dat is uniek in de wereld: realtime en automatisch stromen data van het vaartuig met betrekking tot locatie, snelheid, brandstofverbruik, trekkrachten, vangsten, vismaten en vissoorten door naar de cloud. Van daaruit stromen die data, omgezet in bruikbare actiegerichte informatie, verder door naar het schippersdashboard, de reder en onze wetenschappers. Eind 2023 waren reeds 38 vaartuigen uitgerust met dit systeem. Dit is ook goed voor de vissers, omdat ze hiermee de visactiviteit in detail kunnen opvolgen en kunnen nagaan hoe ze zuiniger kunnen varen.

Er waren ook vragen over de flyshootvisserij. Flyshooten is een techniek die door slechts zeer weinig Belgische vissersvaartuigen beoefend wordt. Het aantal flyshooters bij ons is beperkt tot maximum zes, waarvan er momenteel slechts een à twee actief zijn. De meeste Belgische vissersvaartuigen vissen met de boomkor. Flyshoot wordt algemeen erkend als een energiezuinige visserijtechniek en een van de meest duurzame manieren om te vissen. Hierbij worden de vissen met kabels die over de bodem slepen en stofwolken opwerpen in het net gedreven. Maar als de netten vergroot worden, dit alles aan een krachtiger vaartuig hangt en als men ook nog eens 's nachts vist, wordt het een heel ander verhaal op het vlak van duurzaamheid. Het is dus z gezegd wel het meest duurzame, maar als je dat allemaal laat escaleren, is het niet meer duurzaam.

Bij de vaartuigen die met boomkor vissen, is de beroerde bodemoppervlakte veel kleiner dan bij flyshootvisserij en werd de duurzaamheid verhoogd door de intensiteit van de bodemberoering te verminderen via het gebruik van bijvoorbeeld een lichter vistuig en van rolsloffen.

De flyshootvisserij heeft, net zoals alle andere vistechnieken, zijn voor- en nadelen. Deze techniek kan inderdaad een zeer sterke visserijdruk uitoefenen en het is dan ook van belang om die heel gebalanceerd toe te passen, goed te monitoren en de impact goed in kaart te brengen. Dat is zeker zo, collega's, omdat onze boomkorteknik, die al zoveel verbeterd is, ook onder druk staat.

Wat de initiatieven betreft: de activiteit van flyshooters in het Belgisch deel van de Noordzee is zeer gering. Er is overleg tussen de lidstaten in en rond de Noordzee om de impact van de flyshoot te beheersen. Deze techniek is in andere lidstaten veel uitgebreider en vraagt ook nog bijkomend wetenschappelijk onderzoek om de impact correct in te schatten.

Dan kom ik tot de vragen rond de klimaatverandering. De effecten van de klimaatverandering zijn divers en de directe impact op de visbestanden is nog altijd moeilijk in te schatten. Het opwarmende zeewater, maar ook andere klimaateffecten zoals saliniteit en stromingen, hebben een effect op de vispopulaties. Soorten kunnen migreren naar andere gebieden of naar diepere wateren. Het hele ecosysteem heeft hier invloed op. Denk maar aan vislarven die te weinig geschikt voedsel vinden. Alles hangt dus aan elkaar, als het over vis gaat.

De visserijsector heeft zelf ook een verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de reductie van de uitstoot. Voor investeringen in energie-efficiëntie en katalysatoren voorzie ik steun via het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA) en via het Vlaams Financieringsinstrument voor Visserij en Aquacultuur (FIVA).

Moeten de quota aangepast worden? De quota worden jaarlijks aangepast op basis van wetenschappelijke adviezen. U kent mijn commentaar daarop: die adviezen zijn twee jaar oud en staan het duurzaam beheer van een vloot echt in de weg. Wij vragen dus een aantal aanpassingen.

Wat de monitoring van de migratie betreft: met Europese en Vlaamse middelen zetten we sterk in op dataverzameling voor visserij, zodat we de migratie zo goed mogelijk kunnen monitoren. Dit gebeurt door ILVO. De kennisopbouw over onze zeeën en oceanen wordt ook ondersteund. Dit onderzoek gebeurt zowel door ILVO als door het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ). Deze gegevens verhogen onze kennis over het hele ecosysteem, dus zowel over visbestanden als over de beschikbaarheid van voedsel voor deze vissen.

Dat was dus een uitgebreid en uitbundig antwoord, maar de vragen waren ook uitgebreid en uitbundig.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel voor dit uitgebreide antwoord, minister. De uitbundigheid laat ik aan de West-Vlamingen.

De voorzitter: Dan is collega Vaneeckhout de eerste West-Vlaming die in aanmerking komt om die uitbundigheid te delen.

De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Collega Vandenhove heeft een verplichting in een andere commissie. Hij loopt dus niet zomaar weg.

Dank u wel, minister, voor het antwoord. Ik zal proberen even uitbundig te zijn als u.

Op zich zijn de cijfers niet per se iets om uitbundig over te zijn, maar u geeft wel een aantal pertinente antwoorden op de gestelde vragen.

Dit is voor mij iets waar we dichter op moeten zitten. We zijn de voorbije maanden in de commissie al een paar keer in gesprek gegaan over die cijfers en over het feit dat data pas na twee jaar gebruikt worden om de quota te bepalen. Het is goed dat u dit in december op Europees niveau hebt aangekaart, maar ik ben vooral benieuwd naar het vervolg. Is er een bevestigend antwoord gekomen van de Europese overheden en diensten die daarvoor verantwoordelijk zijn? Is er een tijdspad opgezet, wanneer er geschakeld zou kunnen worden? Op welke manier wordt er verder mee aan de slag gegaan?

Wat betreft de flyshootmethode: u hebt nu natuurlijk een unieke gelegenheid – niet om te toveren, dat kan niet – maar wel om zes maanden te proberen om een aantal dingen in beweging te zetten. U wijst heel terecht op het feit dat de techniek op zich niet onduurzaam is. Er liggen dus misschien wel kansen, maar die techniek zo intensief en zo grootschalig gaan toepassen heeft natuurlijk heel nefaste gevolgen. Dat zien we nu al.

Ik ben bezorgd dat we door de vele onderzoeken pas binnen drie, vier, vijf, zes, zeven jaar tot een beslissing komen. Ziet u manieren om op Europees niveau de negatieve kanten sneller in te dammen? Dat wil niet zeggen dat er een absoluut verbod op die techniek moet komen, maar misschien wel wat betreft de schaal waarop die wordt toegepast. Het is een boeiend debat, maar we zullen het Europees moeten aanpakken. Enkel in onze zesmijlszone dat doen, zal niet het gewenste effect hebben. Misschien voor garnalen wel, maar voor andere dingen niet.

Dat waren mijn twee aanvullende vragen, want onze bezorgdheid blijft bestaan. Als dit een aantal jaar duurt, dreigt onze sector heel erg in de problemen te komen en dreigt ook onze ecologische voetafdruk alleen maar dramatischer te worden.

De voorzitter: De heer Tommelein krijgt de kans om uitbundig te zijn.

Bart Tommelein (Open Vld): Dank u wel, voorzitter.

Het is niet zo, minister, dat wij zeggen dat we de beste garnaalkroketten hebben. We hebben goede, maar vooral: de Oostendse garnaalkroket is erkend als een belangrijk streekproduct door het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM). We zeggen uiteraard wel dat we de hoofdstad zijn, maar bon, in de hoofdstad is niet altijd alles het beste.

Goed, minister, de berichten over deze problematische omvang van de visbestanden in de Noordzee komen toch wel deels als een verrassing. We hebben in feite al sinds jaar en dag een goede reputatie inzake duurzaam beheer van onze visbestanden. Dat is hier al dikwijls aan bod gekomen. De vraag is natuurlijk wat er zo fundamenteel verandert en – u hebt er al voor een groot stuk op geantwoord – welk aandeel onze eigen vissers hebben. Als het gaat over tong, is dat minimaal en kunnen onze eigen vissers daar weinig verandering in brengen.

Nu, dat de visbestanden evolueren in functie van de klimaatverandering is onder tusschen een gekend gegeven. Trouwens, over de visbestanden rond de windmolenparken zijn een aantal voordelen bekend. Wat betreft de klimaatverandering: daar werd in het regeerakkoord van 2019 al op gewezen. De eerste uitdaging is natuurlijk hoe we die evolutie monitoren. U hebt het al gezegd: de adviezen komen altijd een beetje achter de feiten aanhollen. We moeten sneller aan databeheer doen om te weten welke visbestanden uitdunnen. We weten bijvoorbeeld dat kabeljauw een problematische soort is om in het opgewarmde Noordzeewater te blijven gedijen. Maar ook, welke visbestanden komen er nieuw bij? Ik denk bijvoorbeeld aan sardines en inktvis die toch wel in groten getale aanwezig zijn. We hebben het VLIZ en ILVO. Zij hebben een uitgebreid databestand. De vraag is in welke mate deze Vlaamse instituten dit allemaal beter kunnen opvolgen en sneller in kaart kunnen brengen.

De nieuwe vistechnieken zijn al uitgebreid aan bod gekomen. Het is juist: dit is dikwijls een intrinsiek waardevolle techniek maar hij wordt misbruikt. Als het juist en gedoseerd wordt gebruikt is er op zich geen probleem. De vraag is of deze geschiedenis met de flyshoottechniek zich zal blijven herhalen. Het is een techniek die al jaren in de Noorse wateren wordt gebruikt. Telkens is het verhaal dat de nieuwe techniek leidt tot een kleiner visbestand. Dan is de enige juiste conclusie dat de vistechniek gedoseerd moet worden gebruikt en efficiënt moet worden ingezet. Nu, dat heeft misschien wel een impact op het aantal visdagen, vermits er meer op korte termijn wordt bovengehaald. De vraag is of daar nauwlettend op wordt toegezien.

Tot slot ga ik nog even in op mijn stokpaardje. Deze evolutie van de uitgedunde visbestanden sterkt mij in de overtuiging dat we moeten blijven inzetten op aquacultuur. Ik herhaal dat al deze hele legislatuur. De vraag naar vis zal niet dalen. Mensen eten graag vis, ze houden van vis. Als we het aanbod willen verzekeren, zullen we de natuur toch moeten helpen door viskweek op land of in aquacultuurprojecten op zee uit te bouwen.

Ik benadruk nogmaals dat het wel moet gaan om duurzame projecten. Vandaag eten we vis die overal ter wereld gekweekt wordt. Een voorbeeld daarvan is zalm, die massaal wordt ingevoerd vanuit andere landen. Andere vissoorten worden ingevoerd vanuit Azië en daarvan is de duurzaamheid absoluut niet verzekerd. Ik vind dus dat wij daarin, met Europa maar zeker ook met Vlaanderen, het voortouw kunnen nemen.

Vorig jaar raakte bekend dat onze regio zou kunnen rekenen op een ondersteuning van meer dan 6 miljoen euro voor de ontwikkeling van duurzame aquacultuur via

het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur. Als streefcijfer werd een nieuwe productiecapaciteit van 425 ton per jaar binnen de aquacultuursector voorgelegd. Hoe ver staan we nu in die ambitie om die duurzame aquacultuurprojecten te laten renderen in ons land? Is er al een stijging van de productiecapaciteit? Hoe verlopen de huidige projectoproepen? Is daarvoor interesse vanuit de sector? Het komt er sowieso op neer om ook onze eigen vissers te doen inzien dat dit aanvullend is, dat dit complementair is, dat dit geen bedreiging is. Integendeel, het zou zelfs een nieuw elan kunnen geven aan de visserij.

Onze fractie rekent ook op het Ondersteuningsfonds voor visserij in transitie, het door mij zeer geliefde OVIS, dat een bijdrage levert tot innovatie en verduurzaming van de sector. Er werden verschillende projectoproepen gelanceerd. Kan OVIS ook een rol spelen om onze sector te wapenen tegen en aan te passen aan de veranderende realiteit, namelijk de klimaatopwarming en de wijzigende soorten in de Noordzee? Bent u bereid om hierover verder in dialoog te treden?

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): We hebben het er inderdaad over gehad bij vorige vragen in deze commissie: die ICES-adviezen lopen twee jaar achter en schommelen vaak erg. Ze bieden dus geen stabiliteit aan onze vissers inzake wat ze mogen opvissen. Aan de andere kant hebben onze vissersboten, zoals u ook zei, heel wat data aan boord die in realtime kunnen worden verwerkt. Ik denk dat een mogelijke oplossing zou kunnen bestaan uit een koppeling van die realtimegegevens aan wetenschappelijke adviezen inzake de visbestanden op lange termijn en de biodiversiteit die daaraan vasthangt. Dat moet inderdaad op het Europese niveau gebeuren. Wij zijn nu voorzitter. Ik denk dat er heel veel bezoeken op het programma staan, aan vissersboten maar ook aan onze wetenschappelijke instellingen, waarmee we zeker dat debat en die dialoog kunnen aangaan. De vraag is of er vanuit Vlaanderen nu heel concrete voorstellen op tafel gelegd kunnen worden. Mogelijk hebben, in het brede debat, ook andere landen concrete voorstellen. Misschien moeten we die ICES-adviezen naast ons neerleggen en overgaan tot een andere methode om toch vooruitgang te boeken. Hebben andere lidstaten hierover adviezen? Welke lidstaten denken hier al op eenzelfde manier over na?

Dan kom ik tot een tweede vraag. Het klimaat verandert. Dat heeft uiteraard gevolgen voor de biodiversiteit in de Noordzee en in alle andere zeeën. Ik dacht dat op de website van het VLIZ staat dat het goed zou zijn om dat mee te nemen in het klimaatadaptatieplan. Uiteraard is Vlaanderen bevoegd voor Visserij. Als ik het goed heb, is daarover nu nog niets opgenomen in het klimaatplan richting 2030. Het is dus interessant om dat verder wetenschappelijk te bekijken, ook met de sector, en om die insteken van de visserij ook mee op te nemen in de aanpassingen aan dat plan of in een volgend klimaatplan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's, voor alle geïnteresseerde vragen waar ik nu een aanvullend antwoord op zal geven. Ik ga één schema als [bijlage](#) bij het verslag laten voegen, want ik vind het spectaculair. Jullie kunnen het misschien zien, maar dat is de hoeveelheid grijze garnaal in 2023 en dat is de wijting in 2023. U moet dat bekijken, die wijting. Dat zijn de voorbije jaren. Ik ga dat toch meegeven aan onze secretaris. (*Opmerkingen van Bart Tommelein*)

Wel, er zit garnaal in de wijting. (*Gelach*)

Ik heb net nog eens nagevraagd of dat nu het volledige jaar is, maar ik vind dat wel een spectaculaire grafiek om toch te vereeuwigen als bijlage bij vragen die gesteld worden. Want dat is toch wel spectaculair, vind ik zelf.

Ik kom tot de bijkomende vragen. Collega Vaneeckhout, eerst en vooral, die flyshoottechniek – ik heb dat gezegd – zorgt voor visserijdruk. Ik heb ook al overleg gehad daarover met mijn Franse collega, omdat de druk in het Engels Kanaal groter is dan in de Noordzee. We moeten dat dus zeker ook met hen bekijken. Op ons voorstel hebben vervolgens de Franse, de Nederlandse en onze eigen producentenorganisaties overlegd om te kijken of er een sectorinitiatief genomen kan worden voor de beperking van die flyshoot. Als de sector zich immers zelf niet reguleert, gaan er misschien straffe maatregelen komen, terwijl je het kind ook niet met het badwater moet weggooien. Daar zijn we nu eigenlijk aan het stimuleren om de sector zelf tot een oplossing te laten komen om te vermijden dat de kritiek op de flyshoottechniek blijft aanzwellen.

Cijfers en data, daar zijn we in Vlaanderen excellent in. Er zijn in de Noordzee voor een aantal soorten minder mogelijkheden, maar we zijn toch heel goed alle flankerende omstandigheden aan het bekijken. De voortplanting van onze vissen zit volgens de ICES-adviezen iets onder duurzaam niveau, vandaar dat er uit voorzorg zo'n sterke daling geweest is van de quota. Maar de basiskritiek dat we twee jaar achterlopen, blijft voor mij altijd aanwezig. Dat proberen we nu echt opgelost te krijgen.

Collega Tommelein, ons Noordzeequotum in 2024 is min 63 procent, maar ik wil daar een belangrijke kanttekening bij maken, collega. Onze vissers hebben in 2022 maar 12,37 procent van het hun toegekende quotum effectief opgevist, en in 2023 19,35 procent van hun quotum. Dat zijn eigenlijk ook slechte cijfers, want ze hebben heel weinig opgevist van wat ze mochten vissen. U hebt absoluut gelijk dat men nu op veel andere soorten gaat vissen, zeker de inktvis.

Sardientjes zwemmen trouwens in scholen en worden via andere technieken opgevist dan de technieken waar onze vissers doorgaans gebruik van maken.

Er zijn aquacultuurmogelijkheden – we hebben het daar al vaak over gehad. Ik blijf zeggen dat er weinig interesse is vanuit de privésector. De oorzaak komt eigenlijk vooral door de concurrentie met niet-Europese landen en de zeer hoge investeringen die nodig zijn. Ik weet niet of u er was bij dat nieuwe ondernemerslab in Oostende. We hebben daar wel interessante gesprekken gehoord waarom dat niet van de grond komt. Dat heeft niets te maken met politieke onwil, maar je moet mensen vinden die willen investeren en er is ook al heel veel concurrentie van elders. Maar in de basis ben ik het met u eens.

OVIS kan zeker ook helpen. We wenden ook de middelen aan volgens de mogelijkheden die toegelaten zijn in het staatssteunkader. We kijken dus zeker naar OVIS, maar ook naar ons Zeevissersfonds en uiteraard ook naar ons Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en het Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij- en Aquacultuursector. Er zijn dus echt wel veel mogelijkheden om die transities in de visserij zwaar te ondersteunen.

We hebben rond die aquacultuur op 7 februari alle lidstaten op één lijn gekregen om daar Europees op in te zetten. In de Raadsconclusies zetten we voedselzekerheid, duurzaamheid en klimaatverandering centraal. De aandacht voor de aquacultuur is dus echt groot en het aquacultuurbeleid is al een stukje verbeterd, maar we moeten de Europese financiering nog kunnen verbeteren, omdat we weten dat die financiële drempels bijzonder groot zijn.

Collega Coudyser, u vroeg wat ik als voorzitter doe. Op elke informele raad worden er voorstellen en bezorgdheden geuit. U weet dat er straks ook een informele Raad is waar we die toekomst van onze visserij informeel zullen bespreken. We zullen ook kritisch moeten blijven kijken naar het Europees beleid. Als we erin slagen om de Europese handvatten te bieden aan onze vissers om duurzamer te vissen zonder de mogelijkheden om nog handel te drijven te belemmeren, sta ik

daar volledig achter. Ik ga er ook van uit dat de nieuwe Commissie daar een heel grote rol in zal spelen. Maar in Brugge hebben we twee dagen uitgetrokken om net daarover duurzaam van gedachten te wisselen. Ik hoop dat we daar ook tot conclusies zullen kunnen komen.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, dank u wel voor de aanvullende antwoorden. Ik denk dat het heel duidelijk is dat de vissers het eerste slachtoffer zijn, naast de vis zelf natuurlijk, van quota die inderdaad een stuk gedateerd zijn of gebaseerd zijn op cijfers van twee jaar geleden.

Ik kreeg net nog een melding van de VRT NWS-app binnen, waar er sinds een half uur een artikel online staat: "Worden garnaalkroketten stilaan onbetaalbaar? Het tekort aan Noordzeegarnalen is nooit zo erg geweest." Daar komt inderdaad een soort noodkreet van Steven Timmermans van groothandel Alfa Fish naar voren om te zeggen dat de prijs de afgelopen jaren eigenlijk maal vier gegaan is, als het gaat over de veilingprijs van garnalen, en de marktprijs maal twee of maal drie, afhankelijk van welke basis je neemt. Dus het toont ook wel aan dat, los van de quotadiscussie, de specifieke garnalendiscussie een thema is waarrond we bedachtzaam moeten blijven. Er wordt specifiek rond de garnalen inderdaad gewezen op twee effecten. Dat is de wijting – daar hebt u ook de cijfers van getoond en ik denk dat we allemaal weten wat ons te doen staat. Maar ten tweede maakt ook de klimaatopwarming het voor garnalen minder aantrekkelijk om hier in onze wateren te blijven.

Ik wilde rond de flyshoottechniek nog het volgende aangeven. Ik vind het goed dat u de sector de mogelijkheid geeft om zichzelf te reguleren. U zult van mij ook verwachten dat ik hoop dat we daar in de komende maanden stappen in zien en dat ik er anders op terug ga komen, omdat we het niet eeuwig van de sector kunnen laten afhangen. Uiteraard zullen er een aantal mensen zijn die er belang bij hebben om die techniek dominant te blijven gebruiken. Maar laat ons bekijken wat het sectoroverleg oplevert.

Collega Tommelein heeft mij wakker geschud met zijn liefde voor zijn mooie stad en deed mij tot het volgende besluit komen – en sorry, collega Coudyser, het is niet persoonlijk bedoeld. Ik kan alvast vaststellen dat in Oostende de partij van minister Crevits, de partij van collega Tommelein en mijn partij allemaal samen trots op Oostende zijn. Dat kunnen we hier toch samen besluiten. Dank u wel.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.